

RAPORT Z REALIZACJI

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY ŚREM
NA LATA 2016-2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020 - 2023

W LATACH 2017-2018

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	2
2	CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY ŚREM	3
2.1	Położenie.....	3
2.2	Demografia.....	4
2.3	Struktura użytkowania gruntów	4
2.4	Infrastruktura komunikacyjna.....	5
2.5	Zasoby geologiczne.....	6
2.5.1	Budowa geologiczna	6
2.5.2	Złoża surowców mineralnych.....	7
2.6	Gleby	9
2.7	Klimat	9
2.8	Gospodarowanie wodami.....	9
2.8.1	Wody powierzchniowe	9
2.8.2	Wody podziemne.....	10
2.9	Zasoby przyrodnicze.....	10
2.9.1	Systemy przyrodnicze, flora i fauna.....	10
2.9.2	Tereny zieleni.....	11
2.9.3	Formy ochrony przyrody.....	11
2.9.4	Lasy.....	20
3	OCENA REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH CELÓW I ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŚREM	22
3.1	Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu	22
3.2	Zaopatrzenie ludności w wodę pitną i gospodarka ściekowa.....	23
3.2.1	Jakość wód powierzchniowych.....	30
3.2.2	Jakość wód podziemnych.....	32
3.3	Ochrona powietrza atmosferycznego	35
3.4	Ochrona przyrody	41
3.5	Ochrona przed hałasem.....	42
3.6	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym.....	44
3.7	Ochrona gleb i zasobów mineralnych	46
3.8	Gospodarka odpadami.....	47
3.9	Zagrożenia poważnymi awariami.....	52
3.10	Edukacja ekologiczna	54
4	WNIOSKI I ZALECENIA DOTYCZĄCE AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	57
	Spis tabel	66
	Spis map.....	67
	Spis rycin.....	67

1 WSTĘP

Celem sprawozdania jest ocena realizacji wykonanych zadań proekologicznych w latach 2017-2018 zapisanych w *Programie ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*. Ocena ta ma służyć określeniu stopnia realizacji założonych w ww. dokumencie zadań mających na celu polepszenie stanu środowiska w gminie, a także sformułowaniu wniosków niezbędnych do kolejnej aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy Śrem.

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska jest realizowana na wszystkich szczeblach administracji. Na poziomie gminy ocenę sporządza się co dwa lata i w formie raportu przedstawia się radzie gminy zgodnie z art. 18 ust. 2. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396).

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań *Programu* jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrują zaawansowanie realizacji *Programu* w skali rocznej i umożliwiają dokonywanie niezbędnych bieżących korekt.

W kolejnych rozdziałach w sposób syntetyczny przedstawione zostały informacje na temat realizacji zadań proekologicznych oraz celów zawartych w *Programie ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*. Raport obejmuje analizę zrealizowanych zadań oraz poniesionych nakładów finansowych.

Przy sporządzeniu dokumentu wykorzystano dane instytucji posiadających bazy danych zagregowane do poziomu gminy Śrem, m.in. Głównego Urzędu Statystycznego i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz dane udostępnione przez Urząd Miejski w Śremie.

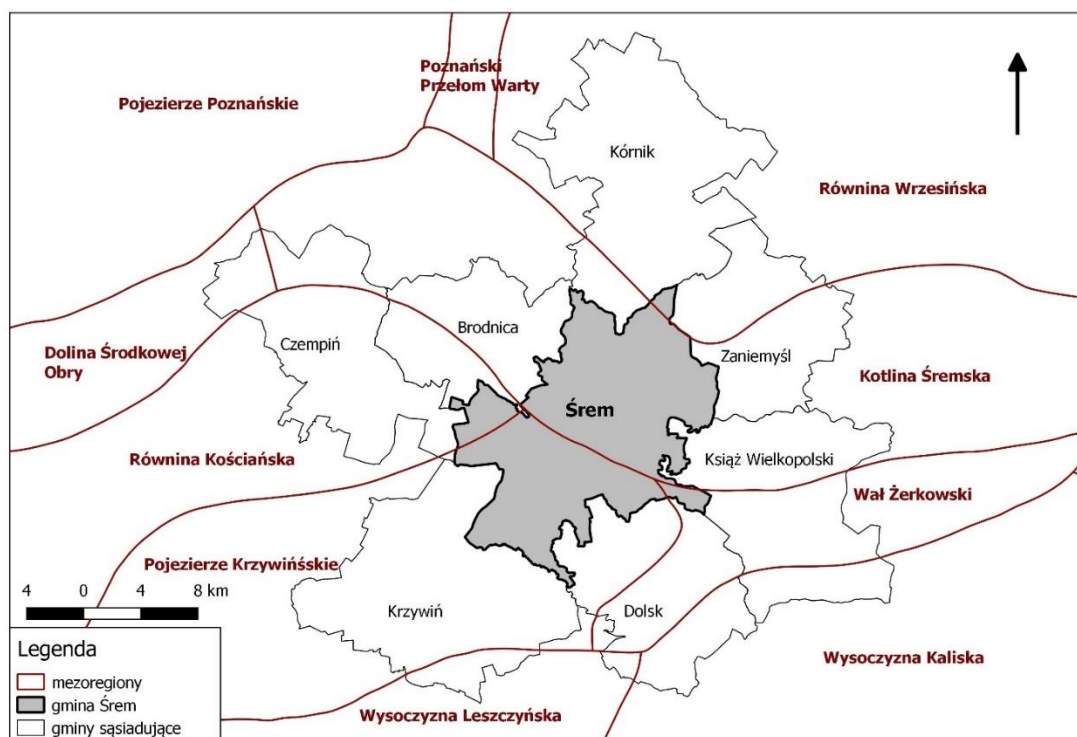
Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres realizacji zadań proekologicznych od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

2 CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY ŚREM

2.1 POŁOŻENIE

Gmina Śrem położona jest w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie śremskim. Sąsiedztwo gminy Śrem to:

- gmina Brodnica i gmina Kórnik od północy,
- gmina Czempin i gmina Krzywiń od zachodu,
- gmina Dolsk od południa,
- gmina Książ Wielkopolski i gmina Zaniemyśl od wschodu.

Mapa 1. Lokalizacja gminy Śrem na tle mezoregionów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Powierzchnia gminy wynosi 20 582 ha (206 km²), co stanowi niecałe 36% powierzchni powiatu śremskiego (GUS, 2017). W skład gminy wchodzi 33 sołectwa: Binkowo, Błociszewo, Bodzyniewo, Borgowo, Dalewo, Dąbrowa (obejmuje miejscowości: Dąbrowa, Mateuszewo), Dobczyn, Gaj, Góra, Grodzewo, Grzymysław, Kadzewo (obejmuje miejscowości: Kadzewo, Marszewo), Kaleje, Kawcze, Krzyżanowo (obejmuje miejscowości: Pucółowo, Krzyżanowo), Luciny (obejmuje miejscowości: Luciny, Tesiny), Łęg, Marianowo, Mechlin, Mórka (obejmuje miejscowości: Mórka, Jeleńczewo), Niesłabin, Nochowo, Olsza - Bystrzek, Orkowo, Ostrowo, Pełczyn (obejmuje miejscowości: Pełczyn, Nochówko), Psarskie, Pysząca, Sosnowiec, Szymanowo, Wirginowo, Wyrzeka i Zbrudzewo.

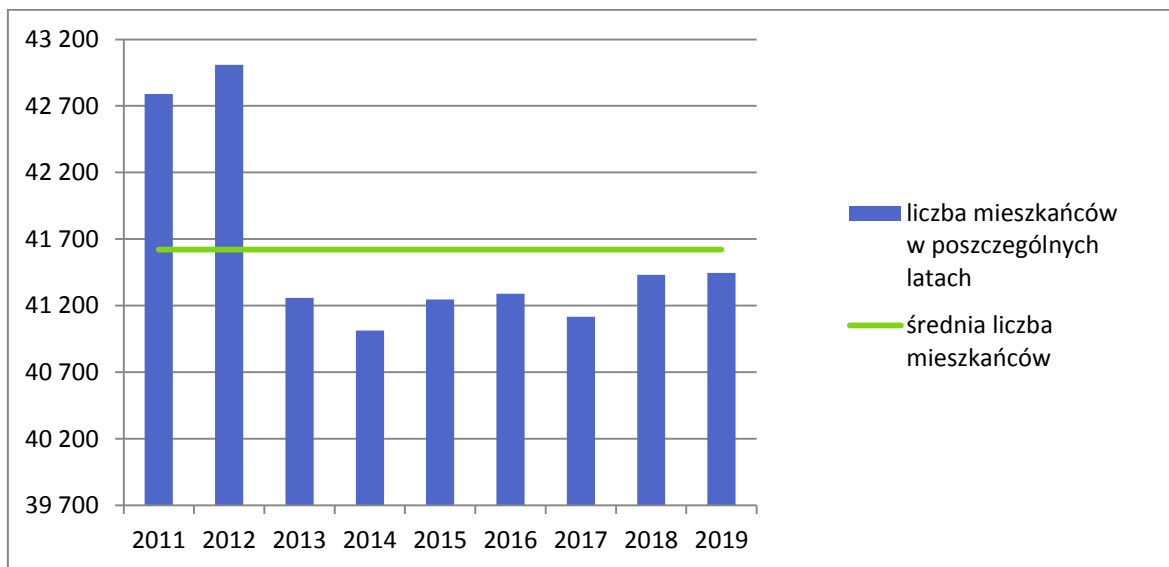
Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Kondrackiego gmina Śrem znajduje się w obrębie pięciu mezoregionów: zdecydowaną większość obszaru gminy stanowi Kotlina Śremska oraz Pojezierze Krzywińskie, zachodni fragment gminy położony jest w rejonie mezoregionu Równina

Kościańska, wschodni - na obszarze Wału Żerkowskiego oraz północny na terenie Równiny Wrzesińskiej¹ (Mapa 1.).

2.2 DEMOGRAFIA

Według stanu na dzień 31.03.2019 r. gminę Śrem zamieszkiwało 41 447 osób. Średnia gęstość zaludnienia w 2019 r. wynosi 201 osób/km².

W rozpatrywanym okresie (lata 2011 - 2019) liczba ludności gminy Śrem osiągnęła swe maksimum w 2012 r. W kolejnych latach liczba ludności w gminie zawierała się w przedziale 41 000-41 500 osób. Różnica w liczbie ludności między rokiem 2011 a 2019 wynosi 1 342 osoby, przy czym warto zaznaczyć, że obserwuje się stopniowy napływ ludności do gminy Śrem.

Rycina 1. Liczba mieszkańców gminy Śrem na przestrzeni lat 2011-2019

źródło: Urząd Miejski w Śremie

2.3 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

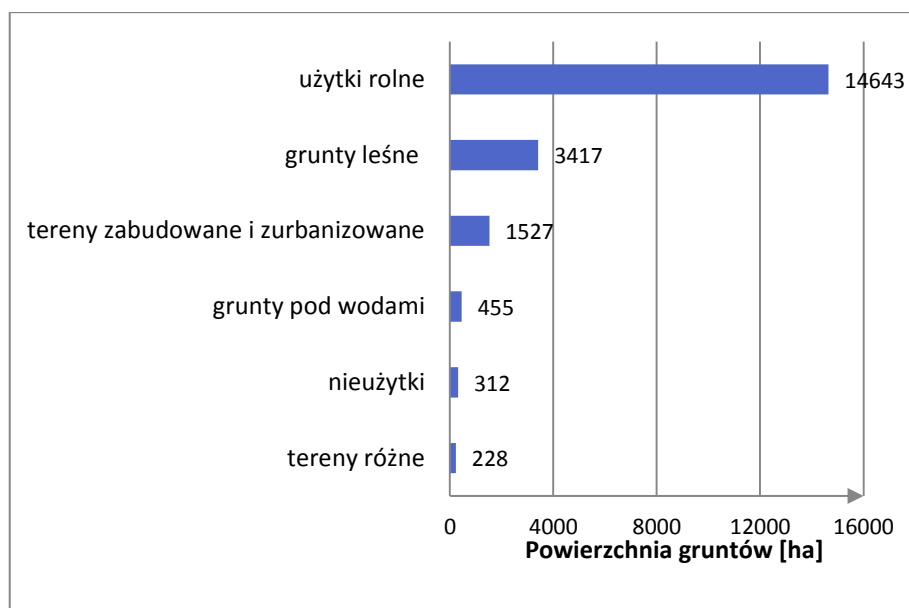
W strukturze użytkowania gruntów gminy w 2019 r. zdecydowanie przeważają użytki rolne (71,14%), z czego duży odsetek stanowią grunty orne (57,55%), a następnie łąki trwałe (5,82%) i pastwiska trwałe (4,53%). Dużą część powierzchni gminy stanowią grunty leśne (16,60%). Zdecydowaną większość z nich, bo ponad 97%, stanowią lasy, a grunty zakrzewione i zadrzewione mniej niż 3%.

Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią stosunkowo niewielką część gminy Śrem. Ich powierzchnia wynosi łącznie 1 527 ha, co stanowi 7,42% całkowitej powierzchni gminy. Są to w zdecydowanej większości tereny komunikacyjne (658 ha), a także tereny mieszkaniowe (362 ha).

Pozostałe tereny stanowią 7,19% powierzchni gminy. Są to nieużytki, użytki ekologiczne i tereny różne oraz grunty pod wodami.

Poniżej przedstawiono strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy Śrem.

¹ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, 2002, Warszawa, wyd. PWN

Rycina 2. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Śrem
źródło: Urząd Miejski w Śremie (stan na rok 2019)

2.4 INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Przez gminę Śrem przebiegają szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe, a w tym cztery drogi wojewódzkie, dwadzieścia trzy drogi powiatowe oraz drogi gminne. Wykaz dróg wojewódzkich i powiatowych został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 1. Charakterystyka dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy Śrem

NR DROGI	PRZEBIEG	DŁUGOŚĆ NA TERENIE GMINY [km]
DROGI WOJEWÓDZKIE		45,228
310	Głuchowo – Czempiń – Śrem	7,095
432	Leszno – Krzywiń – Śrem – Środa Wielkopolska – Września	20,074
434	Kleszczewo – Kórnik – Śrem – Kunowo – Gostyń – droga 36	12,973
436	Pyszaca – Książ Wielkopolski – Nowe Miasto Nad Wartą	5,086
DROGI POWIATOWE		81,673
2464P	granica powiatu śremskiego - Orkowo - Niestabin - Zbrudzewo - droga wojewódzka 434	5,872
2480P	granica powiatu śremskiego - Kaleje - Luciny - droga wojewódzka - 432 - Dąbrowa	7,556
3897P	granica powiatu śremskiego - Błociszewo - Gaj - Śrem - droga wojewódzka 310	9,168
4062P	Hłowiec - Ogieniewo - Brodnica - Ludwikowo - Psarskie - droga wojewódzka 310	3,842
4066P	Krzyżanowo - Gaj	2,971
4068P	droga wojewódzka 432 - Dalewo - Mórka - Melpin	4,872
4069P	droga wojewódzka 310 - Pucotowo - Błociszewo - droga wojewódzka 432 - Wyrzeka - Kadzewo	12,183
4070P	Kadzewo - Bodzyniewo - Międzychód - Pinka - droga wojewódzka 434 - Wieszczyzyn - Dobczyn - Jarosławki - Konarskie - droga wojewódzka 436	2,336

NR DROGI	PRZEBIEG	DŁUGOŚĆ NA TERENIE GMINY [km]
4071P	Kadzewo – Mórka	3,539
4072P	droga wojewódzka 432 - Mechlin - Dąbrowa - granica powiatu śremskiego	7,077
4073P	droga wojewódzka 432 - Nochówko - Kadzewo - Mełpin - Lubiatówko - Dolsk - droga wojewódzka 434 (13,893km + 0,624km – droga boczna ul. Pocztowa)	4,969
4074P	droga wojewódzka 436 - Łęg - Bystrzek - Olsza - droga wojewódzka 436	6,952
4075P	Nochówko - Pełczyn - Gawrony – Międzychód	2,480
4077P	Sroczewo - Łęzek - Chrzastowo -droga wojewódzka 436 – Dobczyn	1,645
4151P	ul. Dezyderego Chłapowskiego	0,971
4152P	ul. 1-go Maja	0,391
4153P	ul. Ludwika Zamenhafa	0,792
4154P	ul. Tadeusza Bora Komorowskiego	0,447
4155P	ul. Leopolda Okulickiego	0,424
4156P	ul. Grota Roweckiego	0,882
4158P	ul. Adama Mickiewicza	1,256
4159P	ul. Poznańska	0,493
4161P	ul. dr. Seweryna Matuszewskiego	0,555

źródło: Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu, Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 369 Mieszków-Śrem, kategorii znaczenia miejscowego. Linie, która nie została zelektryzowana, tworzy jeden tor. Obecnie odcinek Śrem-Mieszków jest nieczynny zarówno dla przejazdów pociągów towarowych, jak i pasażerskich, a jego stan techniczny nie pozwala wznowić ruchu przed rewitalizacją.

2.5 ZASOBY GEOLOGICZNE²

2.5.1 BUDOWA GEOLOGICZNA

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego³ gmina Śrem położona jest w makroregionie Pradolina Warciańsko-Odrzańska, mezoregionie Kotlina Śremska, w makroregionie Pojezierze Leszczyńskie: mezoregionach: Pojezierze Krzywińskie, Równina Kościańska, Wał Żerkowski oraz w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, mezoregionie Równina Wrzesińska. W gminie można wyróżnić dwa typowe formy krajobrazu: wysoczyzny morenowe oraz doliny. Wysokości względne w gminie są niewielkie i wynoszą ok. 40 m.

Pod względem geomorfologicznym zaproponowanym przez Krygowskiego (1961) gmina przynależy do kilku jednostek. Środkowa i północna część gminy wchodzi w skład Pradoliny Warszawsko - Berlińskiej, Odcinka Śremskiego, północny skraj gminy - do Równiny Średzkiej, natomiast jej część zachodnia - do Równiny Kościańskiej. Od południa gmina objęta jest Pojezierzem

² Program ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023

³ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, 2002, Warszawa, wyd. PWN

Krzywińskim i pagórkami Dolskimi. Za sprawą położenia w różnych jednostkach podziału geomorfologicznego, gmina ma bogatą i silnie urozmaiconą rzeźbę terenu. Charakterystyczną formą jest rozległa forma dolinna, jaką teren przyjmuje w obrębie Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej. Posiada wyraźnie równoleżnikowy przebieg z odchyleniem na północ, zgodnie z biegiem rzeki Warty.

Charakterystyczne jest położenie miasta. Jego starsza część leży nisko w tzw. Kotlinie Śremskiej; nowsza zaś, z nowymi terenami zabudowy - na wysoczyźnie. Najniższą część gminy stanowią terasy zalewowe Warty- położone od około 60 m n.p.m. do 66 m n.p.m. Jest to teren płaski, porożcinany licznymi starorzeczami, miejscami zalesiony, lecz głównie zajęty przez łąki. Wyższa część pradoliny to terasa środkowa tzw. wydmowa, zajęta przez pola uprawne i zabudowę. W północnej części gminy, po obu stronach Pradoliny rozciąga się wysoczyzna morenowa płaska, od 80 - 100 m n.p.m., przechodząca w części południowej w wysoczyznę morenową falistą. Wysoczyzna oddziela się wyraźnym zboczem od Pradoliny. Są one poprzecinane szeregiem dolinek erozyjnych oraz ciągami wałów ozowych. Na południu, wysoczyzna falista przechodzi w pagórkowatą, w której występują rynny glacialne wypełnione jeziorami. Pradolina wypełniona jest utworami wodnolodowcowymi i rzecznyymi, głównie piaskami i żwirami. Są to piaski słabogliniaste na piaskach luźnych.

2.5.2 ZŁOŻA SUROWCÓW MINERALNYCH⁴

Zgodnie z *Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce* według stanu na koniec 2018 r. na omawianym terenie udokumentowanych było 17 złóż. Zdecydowana większość złóż (13 złóż) to piaski i żwiry., Ponadto, w gminie Śrem udokumentowano dwa złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz jedno złożo gazu ziemnego. Łącznie w 2018 r. eksploatację prowadzono z czterech złóż (Luciny, Luciny II, Mechlin I i Kaleje), a wydobyte wynosiło 244 mln ton piasków i żwirów oraz 2,55 mln m³ gazu ziemnego.

Dokładną charakterystykę złóż w roku 2018 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Złoża kopalin na terenie gminy Śrem w 2018 r.

NAZWA ZŁOŻA	SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA	ZASOBY		WYDOBYCIE
		GEOLOGICZNE BILANSOWE	PRZEMYSŁOWE	
Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m³]				
Binkowo	Z	11	-	-
Pysząca	Z	392	-	-
Śrem (Wójtostwo)	R	67	-	-
Piaski i żwiry [mln t]				
Bodzyniewo	Z	90	-	-
Dąbrowa Śremska	T	228	-	-
Góra ZW	R	117	-	-
Luciny	E	1176	268	81
Luciny II	E	173	-	24
Luciny III	R	3421	-	-

⁴ Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, System gospodarki i ochrony bogactw mineralnych "MIDAS", <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web> (dostęp 28.12.2018 r.)

NAZWA ZŁOŻA	SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA	ZASOBY		WYDOBYCIE
		GEOLOGICZNE BILANSOWE	PRZEMYSŁOWE	
Luciny LK	Z	155	-	-
Luciny MP	Z	1383	-	-
Luciny MP I	R	495	-	-
Mechlin	Z	120	-	-
Mechlin AC	T	106	-	-
Mechlin I	E	2150	1723	139
Pyszczęca -zarejestr.	Z	141	-	-
Gaz ziemny [mln m³]				
Kaleje	E	401,84	254,69	2,55

Objaśnienia:

E – złoża eksploatowane

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B9C1, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A+B)

Z – złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

źródło: Bilans Zasobów Złóż i Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r.

Według stanu na 01.06.2019 r. na terenie gminy obowiązywało siedem koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, udzielonych przez Starostę Śremskiego, Marszałka Województwa Wielkopolskiego lub Ministra Środowiska, które zostały wyszczególnione w tabeli 3.

Tabela 3. Koncesje obowiązujące w gminie Śrem (stan na 01.06.2019 r.)

LP.	ZŁOŻE	OBSZAR GÓRNICZY	DATA UDZIELENIA	TERMIN OBOWIĄZYWANIA
1.	Dąbrowa Śremska	Dąbrowa Śremska - A2	13.09.2017 r.	31.12.2026 r.
2.	Luciny	Luciny BIS	25.02.2009 r.	31.12.2027 r.
3.	Luciny II	Luciny II	15.01.2010 r.	31.12.2020 r.
4.	Luciny MP I	Luciny MP I	25.09.2018 r.	31.12.2028 r.
5.	Mechlin I	Pole 1	26.01.2018 r.	31.12.2032 r.
		Pole 2		
		Pole 3		
		Pole 4		
6.	Luciny LK	Luciny LK-A	25.02.2018 r.	31.12.2028 r.
7.	Kaleje	Kaleje I	21.06.1993 r.	21.06.2023 r.

Źródło: Urząd Miejski w Śremie

2.6 GLEBY⁵

Do analizy zróżnicowania gleb na terenie gminy Śrem wykorzystano podział na jednostki geochemiczne krajobrazu. Pod względem geochemicznym krajobraz dzieli się na:

- autonomiczny, z którego następuje dostawa materii,
- tranzytowy, w którym następuje transport,
- akumulacyjny, w którym następuje depozycja.

Na wysoczyźnie, będącą jednostką krajobrazową autonomiczną, występują gleby bielcowe i płowe, brunatne właściwe i wylugowane oraz czarne ziemie. Są to w przeważającej większości gleby klas III i IV, zaliczane do kompleksu I pszennego bardzo dobrego, II pszennego dobrego i IV żytnio-ziemniaczanego. Gleby powinny być objęte ochroną na potrzeby wykorzystania rolniczego.

W strefie zboczowej (krajobraz tranzytowy) występuje kompleks III pszenno-wadliwy, zagrożony erozją, lecz przy odpowiednich zabiegach także wskazany do użytkowania rolniczego. W pradolinie, na terasie środkowej, występują w przewadze gleby przesuszone VI i VII kompleksu żytnio-ziemniaczanego słabego i bardzo słabego.

W dnach dolin, na terasie zalewowej (krajobraz akumulacyjny), występują gleby mułowo-torfowe, murszowe, mady, stanowiące bazę dla rozwoju użytków zielonych, bardzo dobrych i dobrych klas bonitacyjnych. W strukturze bonitacyjnej użytków zielonych dominują gleby klasy IV i V.

2.7 KLIMAT⁶

Klimat na obszarze gminy Śrem posiada cechy klimatu umiarkowanego, z dużymi wpływami mas powietrza morskiego i kontynentalnego. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego, obszar gminy znajduje się w obrębie Dzielnicy Środkowej, która charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami klimatycznymi.

Liczba dni mroźnych waha się w granicach od 30 do 60, natomiast liczba dni z przymrozkami od 100 do 110. Pokrywa śnieżna utrzymuje się od 38 do 60 dni. Opady na terenie Dzielnicy Środkowej są umiarkowane i wynoszą około 550 mm. Okres wegetacyjny waha się w granicach od 200 do 220 dni w ciągu roku.

Warunki klimatu lokalnego modyfikowane są wyniesieniem terenu, podłożem, najbliższym sąsiedztwem. Sąsiedztwo dużej powierzchni wodnej wywołuje wiatry lokalne w skali dobowej, duże kompleksy leśne stwarzają zaciszę i nasycenie atmosfery fitoncydami. Duże powierzchnie rolne bez zadrzewień mogą ulegać przesuszaniu. Obecne warunki klimatyczne w dorzeczu całej Warty są niekorzystne. Parowanie potencjalne w ciągu roku przekracza średnią sumę opadów rocznych.

2.8 GOSPODAROWANIE WODAMI

2.8.1 WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina położona jest w środkowym biegu rzeki Warty, a tym samym w jej zlewni. Jedynie niewielki fragment gminy należy do zlewni Kościańskiego Kanału Obry. Na terenach bezpośrednio sąsiadujących z rzeką Wartą wyróżnić można liczne starorzecza, cieki, zastoiska i oczka wodne. Pełnią one ważną rolę retencyjną – w stanach podwyższonego poziomu wód gromadzą nadmiar wody występujący

---

⁵ Program ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, 2016 r.

⁶ Program ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, 2016 r.

z wezbranej rzeki, którą następnie oddają, gdy poziom wody się obniża. Woda, która zostaje stanowi siedlisko dla licznych grup płazów, które znajdują tam dogodne warunki do rozrodu. Innymi ważnymi ciekami wodnymi są: lewobrzeżny dopływ Warty - rzeka Pyszca (Kanał Grzymisławski), kanał ulgi rzeki Warty, Kanał Szymanowo-Grzybno, Kanał Tesiny-Chrzastowo, Kanał Konarskie-Lęzek, Kanał Kadzewski, Kanał Mełpin-Mórka i Kanał Dalewski.

Do najważniejszych jezior występujących na obszarze gminy Śrem należą: Jezioro Grzymisławskie, Szymanowskie, Gajewskie i Mórka.

2.8.2 WODY PODZIEMNE

Ze względu na ochronę największych zasobów wód podziemnych wyznaczone zostały Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) gromadzące strategiczne zasoby kraju. Na terenie gminy Śrem występuje jeden z najzasobniejszych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: Pradolina Warszawa-Berlin (GZWP nr 150), będący zbiornikiem czwartorzędowym o znaczeniu ponadregionalnym. Zasoby wód podziemnych występują w czwartorzędowych utworach wodonośnych.

Tabela 4. Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) na terenie gminy Śrem

GZWP	Nazwa zbiornika	Wiek utworów	Typ zbiornika	Powierzchnia [km ²]	Proponowany obszar ochronny [km ²]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]
150	Pradolina Warszawa-Berlin	utwory czwartorzędu w pradolinach	porowy	1 611	1 926,5	350 000

źródło: Informator PSH: Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, 2017 r.

Jakość wód podziemnych zbiornika w zdecydowanej większości należy do klasy III – zadowalającej jakości. Lokalnie obserwuje się polepszenie (rejon Nowej Wsi) lub pogorszenie klasy wody ze względu na podwyższone stężenia żelaza i manganu oraz potasu (rejon Nietkowic, Zawady, Kargowej, Śniatów, Kościana, Piotrowa i Śremu). Pozostałe wskaźniki wód występują obecnie w ilościach dopuszczalnych. Zasoby dyspozycyjne zbiornika wyznaczono na 350 000 m³/d, przy module 217 m³/d × km². Ze względu na odkryty charakter zbiornika, silną jego podatność na zanieczyszczenia z powierzchni terenu, sposób zagospodarowania terenu oraz uwarunkowania hydrogeologiczne, wyznaczono obszar ochronny o powierzchni 1 926,5 km².⁷

Przedmiotem analiz jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Gmina Śrem znajduje się na terenie trzech JCWPd:

- JCWPd nr 60 o kodzie PLGW600060,
- JCWPd nr 61 o kodzie PLGW600061,
- JCWPd nr 70 o kodzie PLGW600070.

2.9 ZASOBY PRZYRODNICZE

2.9.1 SYSTEMY PRZYRODNICZE, FLORA I FAUNA

W gminie Śrem dominuje krajobraz rolniczy – grunty orne stanowią 71,14% powierzchni gminy (2019 r.). Na grunty orne składają się m.in. sady, łąki, pastwiska oraz grunty zadrzewione

⁷ Informator PSH: Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, PIG PIB, Warszawa, 2017

i zakrzewione na użytkach rolnych. Sady, łąki, pastwiska oraz zadrzewienia i zakrzewienia stanowią miejsce bytowania zwierząt, przede wszystkim małych ssaków, takich jak mysz polna (*Apodemus agrarius*) oraz ptaków – m.in. kuropatwy zwyczajnej (*Perdix perdix*) i bażanta zwyczajnego (*Phasianus colchicus*). Ww. tereny są również miejscem występowania owadów, a w tym owadów zapylających, bardzo ważnych dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych to przede wszystkim miedze i zadrzewienia śródpolne, które pełnią bardzo ważną funkcję korytarzy ekologicznych, tj. szlaków migracji zwierząt w cyklu sezonowym, jak również dobowym. Przez gminę Śrem, w jej północno-wschodniej części, przebiega również korytarz ekologiczny opracowany w 2005 r. dla obszarów Natura 2000. Korytarz uwzględnia potrzeby ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków.

2.9.2 TERENY ZIELENI

Zgodnie z art. 5 pkt 21 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.) tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Na terenie gminy Śrem w 2018 r. było 14 parków spacerowo-wypoczynkowych oraz 43 zieleńce. Ogólna powierzchnia terenów zielonych w gminie (z wyłączeniem lasów gminnych) obejmowała 242,67 ha, co stanowi 1,18% powierzchni całej gminy.

Podsumowanie rodzajów terenów zieleni znajdujących się na terenie gminy Śrem zawiera poniższa tabela.

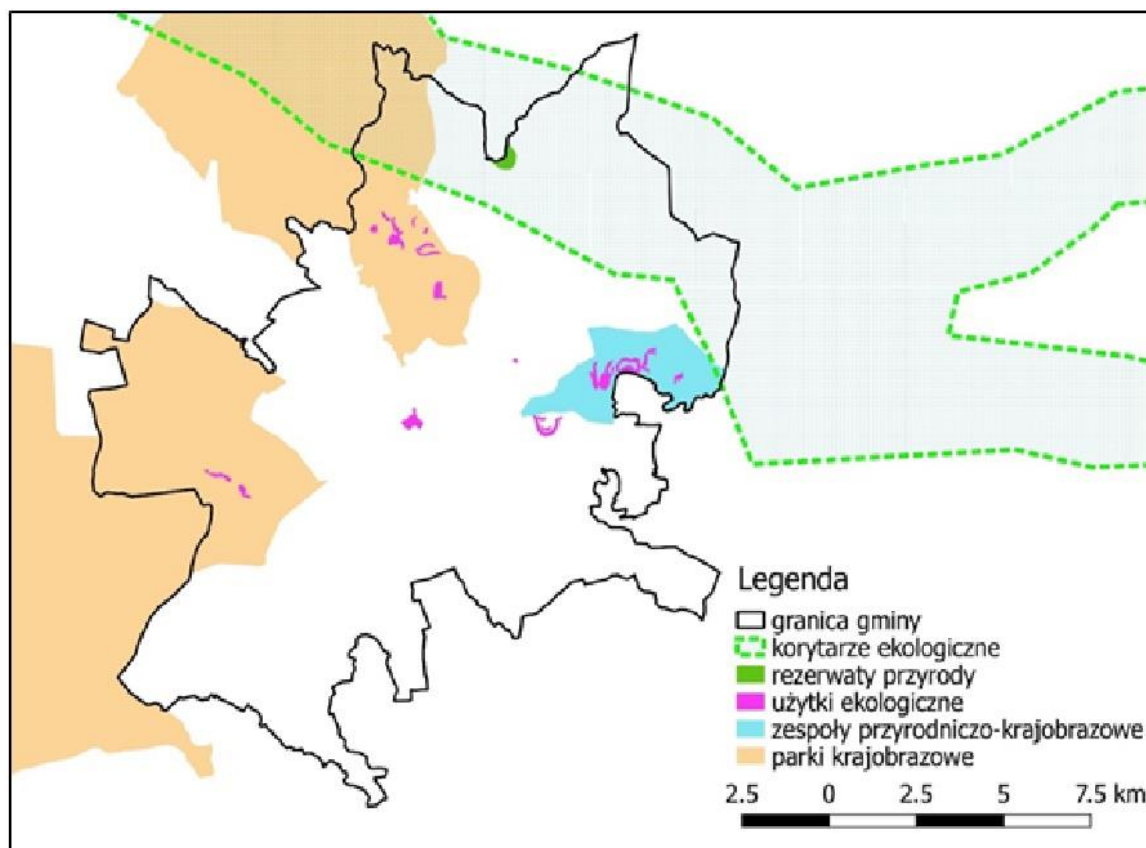
Tabela 5. Tereny zieleni w gminie Śrem w 2018 r.

JEDNOSTKA ADMINISTRACYJNA	PARKI SPACEROWO-WYPOCZYNKOWE		ZIELEŃCE		ZIELEŃ ULICZNA	TERENY ZIELENI OSIEDLOWEJ	CMEN TARZE		LASY GMINNE
	[szt.]	[ha]	[szt.]	[ha]	[ha]	[ha]	[szt.]	[ha]	[ha]
GMINA ŚREM	14	142,17	43	52,00	25,00	15,00	14	8,50	4,00

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

2.9.3 FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie gminy Śrem tereny prawnie chronione (z wyjątkiem obszarów Natura 2000) zajmują powierzchnię 5 464,67 ha, co stanowi ponad 26% powierzchni całkowitej gminy. Tereny i obiekty chronione wykazują duże zróżnicowanie: występuje tu rezerwat przyrody, parki krajobrazowe, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000 oraz pomniki przyrody. Brak jest pozostałych form ochrony przyrody, tj.: parków narodowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz stanowisk dokumentacyjnych.

Mapa 2. Formy ochrony przyrody z wyjątkiem obszarów Natura 2000 i pomników przyrody na terenie gminy Śrem
źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

2.9.3.1 REZERWATY PRZYRODY

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie gminy Śrem znajduje się jeden rezerwat przyrody „Czmoń”. Celem ochrony rezerwatowej na tym terenie jest ochrona jednego z najlepiej zachowanych fragmentów lasów dębowo-grabowych środkowej Wielkopolski z przestojami starych drzew, bogatą florą wiosenną oraz chronionymi gatunkami roślin. Rezerwat ma powierzchnię ogólną 23,48 ha i powstał na mocy rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. z 1998 r. Nr 161, poz. 1084). Dla rezerwatu „Czmoń” obowiązuje plan ochrony ustanowiony na mocy Rozporządzenia Nr 1/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 10 stycznia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Czmoń" (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 4, poz. 59). Ponadto, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, dnia 9 lutego 2016 r. wydał Zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Czmoń” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 1335), w którym dokładnie określono położenie rezerwatu, cel ochrony oraz organ nadzorczy.

Piętro drzew zróżnicowane jest na dwa poziomy: wyższy utworzony przez dąb szypułkowy (*Quercus robur*) i jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) oraz niższy, w którym dominuje grab zwyczajny (*Carpinus betulus*) i klon jawor (*Acer pseudoplatanus*). Drzewa te dobrze się odnawiają, o czym

świadczy ich obecność w podszybie oraz w runie. W prześwietlonych partiach lasu licznie występują też: leszczyna (*Coryllus avellana*), a także dereń świdwa (*Cornus sanguinea*), trzmielina zwyczajna (*Euonymus europea*) i czeremcha zwyczajna (*Padus avium*). Warstwa runa charakteryzuje się bardzo wysokim w wielu miejscach pełnym pokryciem. W jej skład wchodzi wiele gatunków tworzących charakterystyczny aspekt wiosenny. Na uwagę zasługują występujące tam gatunki podlegające ochronie całkowitej lub częściowej. Ochronie całkowitej podlegają: bluszcz pospolity (*Hederahelix*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborin*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), listera jajowata (*Listera ovata*) oraz podkolan biały (*Platan therabifolia*).

2.9.3.2 PARKI KRAJOBRAZOWE

ROGALIŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Przedmiotem ochrony parku jest zachowanie jednego z największych w Europie siedlisk dębów szypułkowych, które porastają w tym rejonie dolinę Warty oraz unikatowej rzeźby terenu, na którą składają się liczne starorzecza występujące na terasie zalewowej i nadzalewowej. Rogaliński Park Krajobrazowy leży w środkowej Wielkopolsce, około 20 km na południe od Poznania, w granicach gmin: Kórnik, Mosina, Brodnica i Śrem, został utworzony na mocy uchwały Nr LI/979/14 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 października 2014 r. w sprawie utworzenia Rogalińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 6113).

Większa część parku położona jest na obszarze Kotliny Śremskiej. Rzeźba terenu została ukształtowana głównie w okresie wycofywania się lądolodu zlodowacenia bałtyckiego. Obecnie na terenie parku obserwować można zróżnicowane formy rzeźby terenu: moreny czołowe, sandry, ozy, wydmy oraz fragment Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej. Formy te znacząco wzbogacają walory krajobrazowe Parku. Przyroda parku jest charakterystyczna dla dużych dolin rzecznych. Stwierdzono tu występowanie 16 siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym trzech priorytetowych. Są to: zalewane muliste brzegi rzek, ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe, ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, łąki selernicowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródliskowe, łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe. Jednym z najbardziej charakterystycznych i szczególnie licznie występujących siedlisk są starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami grążeli żółtych, grzybieni białych oraz różnych gatunków rdestnic. Flora parku liczy 730 roślin naczyniowych. Do najcenniejszych gatunków należą: fiołek mokradłowy, goryczka wąskolistna, goździk pyszny, goździk siny, groszek błotny, kosaciec syberyjski, kruszczyk błotny, nasięźrzał pospolity, selernica żyłkowana i starodub łąkowy.

Spośród rzadkich zwierząt występujących na opisywanym terenie większość to gatunki związane ze środowiskiem wodno-błotnym oraz ze starymi, zamierającymi dębami. Odnotowano tu do tej pory 288 gatunków chrząszczy, w tym 15 gatunków chronionych. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują: kozioróg dębosz (jedna z największych w Polsce populacji tego gatunku), pachnica dębowa, kwietnica okazała oraz tęgosz rdzawy. Bogata jest ichtiofauna wód parku. Spośród chronionych gatunków występuje tu m.in. piskorz, koza i różanka. Liczne zbiorniki wodne i tereny podmokłe sprzyjają obecności 11 gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Gady reprezentowane są przez cztery gatunki, natomiast zróżnicowanie siedlisk wpływa na znaczną różnorodność gatunkową awifauny parku. Dotychczas odnotowano tu ponad 220 gatunków ptaków. Na szczególną uwagę zasługują: dzięcioł średni, dzięcioł zielony, krętogłów, dudek, bocian czarny i rybitwa czarna. Spotkać tu można także rzadkie ptaki szponiaste, między innymi kanię czarną i rudą oraz bielika. Ssaki reprezentowane są przez około 40 gatunków, w tym 12 gatunków objętych ochroną ścisłą i pięć gatunków objętych ochroną częściową. Na szczególną uwagę zasługują sztandarowe dla parku gatunki, ściśle związane z dolinami rzecznyymi – bóbr europejski i wydra europejska. Gatunki te

znajdują się także w załączniku II dyrektywy siedliskowej. Ślady ich obecności można znaleźć na całym obszarze nadwarciańskich łągów.

PARK KRAJOBRAZOWY IM. GEN. DEZYDEREGO CHŁAPOWSKIEGO

Park powołano do życia na mocy uchwały Nr XLIV/858/14 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego im. gen. Dezyderego Chłapowskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 3258). Celem ochrony krajobrazowej parku jest zachowanie unikatowego, historycznego krajobrazu rolniczego z siecią zadrzewień śródpolnych, ukształtowanego niemal 200 lat temu przez generała Dezyderego Chłapowskiego. Park zajmuje powierzchnię 17 323,21 ha i leży w zachodniej części województwa wielkopolskiego w granicach gmin Kościan, Krzywiń, Czempin i Śrem. Niemal w całości mieści się na Nizinie Kościańskiej (tylko niewielki fragment wchodzi w skład mezoregionu Pojezierze Krzywińskie).

Park posiada krajobraz o charakterze typowo rolniczym, gdzie lesistość wynosi zaledwie 15%, a lasy to niewielkie śródpolne kompleksy. Charakterystyczną cechą jest obecność w krajobrazie sieci różnorodnych zadrzewień śródpolnych założonych wzdłuż dróg oraz na rozległych kompleksach ornym.

Dotychczas w Parku odnotowano prawie 700 gatunków grzybów, wśród nich 19 bardzo rzadkich i chronionych, na przykład ozorek dębowy, żagwica listkowata, kilka gatunków gwiazdoszy. W parku występuje także 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym gatunki rzadkie i chronione. Należą do nich między innymi: podejźrzon marunowy, podkolan biały, starodub łąkowy, goździk pyszny i listera jajowata. Wśród bezkręgowców dominują owady, a co szczególnie ważne, wiele spośród nich reprezentuje gatunki drapieżne i pasożytnicze, bardzo pożądane z punktu widzenia rolników. Najliczniejsze grupy to chrząszcze, motyle, muchówki i błonkówki. Każda z nich szacowana jest na około 700 gatunków. Wśród owadów stwierdzono również wiele gatunków bardzo rzadkich (duża błonkówka – smukwa kosmata – z Polskiej czerwonej księgi zwierząt), chronionych i ginących (na przykład kwietnica okazała, ciółek matowy). Zwierzęta kręgowce są również bogato reprezentowane, w tym najliczniej ptaki (130 gatunków lęgowych). Licznie występuje żuraw, łabędź niemy (podczas przelotów również łabędź krzykliwy), kruk, kuropatwa, potrzaszcz, ortolan i gąsior. W drobnych zbiornikach wodnych i ciekach doliczono się 12 gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Stwierdzono również występowanie 40 gatunków ssaków (w tym aż 13 gatunków nietoperzy), a ich liczba stale rośnie za sprawą często niechcianych przybyszów, takich jak jenot, szop praczy, norka amerykańska czy nawet daniel i muflon.

2.9.3.3 ZESPÓŁ PRZYRODNICZ-KRAJOBRAZOWY „ŁĘGI MECHLIŃSKIE”

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Łęgi Mechlińskie” został ustanowiony na mocy uchwały Nr 434/XXXVIII/01 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 26 października 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 140, poz. 2816). Obszar ten, o powierzchni 780,89 ha, położony jest w dolinie rzeki Warty, na wschód od Śremu i obejmuje kompleks nadrzecznych lasów łągowych wraz z rozległym obszarem bagiennych łąk po obu stronach Warty w Kotlinie Śremskiej. W większości są to tereny zalewowe.

Największą powierzchnię zajmują lasy łąkowe z dębami szypułkowymi, wiązami i jesionami; nad brzegami starorzeczy rosną także olsze czarne. Lesistość zespołu wynosi 27,2%. Nadzór nad zespołem sprawuje Burmistrz Śremu.

2.9.3.4 UŻYTKI EKOLOGICZNE

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody użytkami ekologicznymi są tereny zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy

drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

W gminie Śrem powstało 14 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 93,36 ha. W znaczącej większości są to starorzecza (10 użytków), ponadto są dwa śródleśne oczka wodne, naturalny zbiornik wodny oraz siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków.

Tabela 6. Użytki ekologiczne na terenie gminy Śrem

LP.	NAZWA UŻYTKU EKOLOGICZNEGO	DATA UTWORZENIA	POWIERZCHNIA [ha]	RODZAJ UŻYTKU	OPIS WARTOŚCI PRZYRODNICZEJ
1.	Bobrzysko	30.11.2001 r.	4,03	starorzecze	starorzecza Warty i przyległe zalewowe łąki; uroczysko
2.	Potop	30.11.2001 r.	4,47		
3.	Jezioroko	30.11.2001 r.	3,98		
4.	Stara Warta	30.11.2001 r.	3,38		
5.	Samotnie	30.11.2001 r.	3,92		
6.	Przesmyk	30.11.2001 r.	13,98		
7.	Łokcie I	30.11.2001 r.	10,67		
8.	Łokcie II	30.11.2001 r.	7,78		
9.	Żowiniec	30.11.2001 r.	16,42		
10.	Żurawiec	30.11.2001 r.	2,51	śródleśne oczko wodne	śródleśny mocno zarośnięty zbiornik wodny; uroczysko
11.	Żabie oczka	30.11.2001 r.	8,38		
12.	Kocanki	30.11.2001 r.	1,44	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	wilgotna zalewowa łąka; uroczysko
13.	Bagienko	30.11.2001 r.	4,80	naturalny zbiornik wodny	zbiornik wodny z przyległymi szuwarami i fragmentem podmokłej łąki; niewielkie jezioroko z przyległymi szuwarami w centrum Śremu (Miejski Park Ekologiczny im. Włodzimierza Puchalskiego)
14.	Starorzecza w Łęgu	04.09.2008 r.	7,60	starorzecze	starorzecze Warty i przyległe podmokłe łąki; miejsce bytowania i rozrodu płazów i ptaków oraz zróżnicowana roślinność wodna i błotna

źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>

2.9.3.5 OBSZARY NATURA 2000

Natura 2000 jest programem sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy w oparciu o jednolite prawo, ma na celu optymalizację kosztów i spotęgowanie korzystnych dla środowiska efektów.

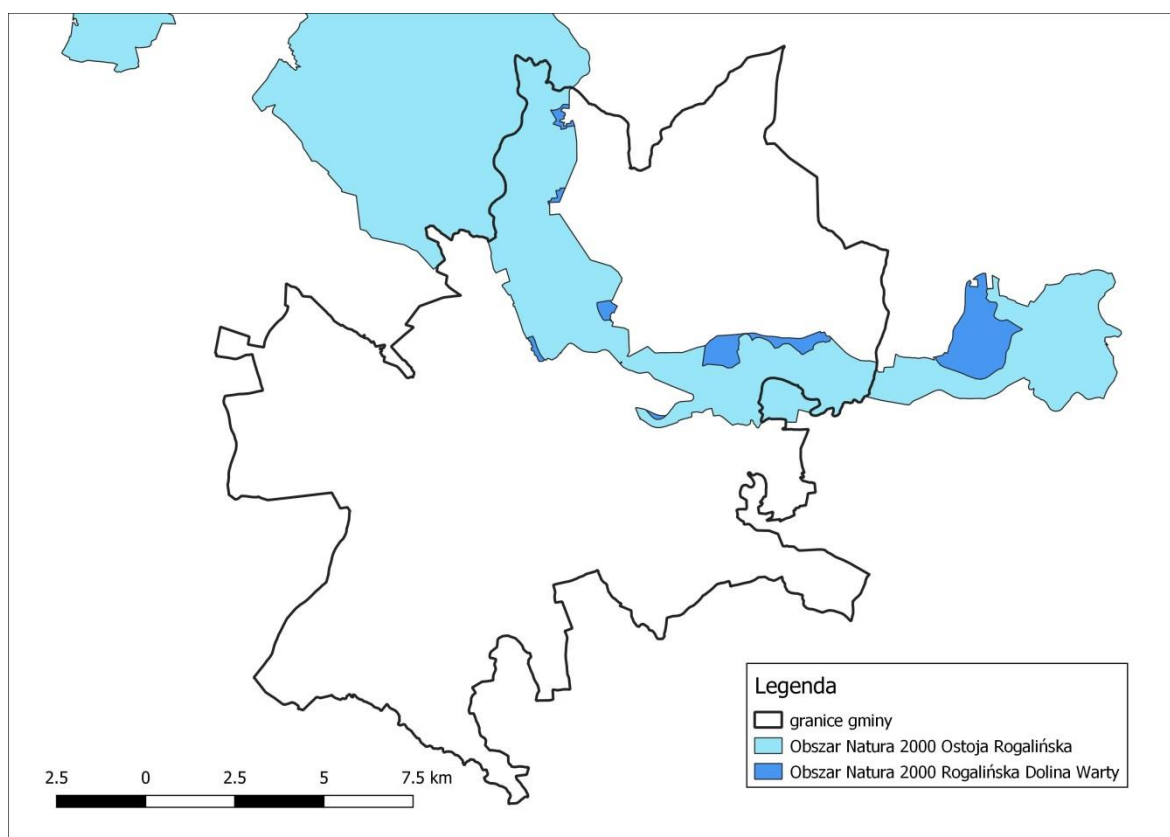

Podstawą programu Natura 2000 są dwie unijne dyrektywy - tzw. dyrektywa ptasia, przyjęta w 1979 r. a następnie zastąpiona dyrektywą z 2009 r. oraz tzw. dyrektywa siedliskowa (habitatowa) z 1992 r.

Głównym celem Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków jest utrzymanie (lub dostosowanie) populacji gatunków ptaków na poziomie odpowiadającym wymaganiom ekologicznym, naukowym i kulturowym. Przy czym, przy osiągnięciu tego celu nakazuje ona uwzględnianie wymagań ekonomicznych i rekreacyjnych (pod tym ostatnim pojęciem kryje się przede wszystkim łowiectwo). Obszary Natura 2000 wyznaczone zgodnie w wymaganiami Dyrektywy Ptasiej noszą nazwę obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i ustanowione zostały rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.).

Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory wskazuje „ważne w skali europejskiej” gatunki roślin i zwierząt oraz typy siedlisk przyrodniczych:

- dla których państwa członkowskie zobowiązane są powołać obszary ich ochrony (obszary Natura 2000);
- które państwa członkowskie zobowiązane są chronić przez ścisłą ochronę gatunkową;
- które są przedmiotem zainteresowania Unii, podlegając gospodarstwu użytkowemu, które jednak może wymagać kontroli.

Mapa 3. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Śrem

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Obszary Natura 2000 wyznaczone zgodnie w wymaganiami Dyrektywy Siedliskowej noszą nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO). Po zatwierdzeniu przez Komisję Europejską zgłoszonych przez Polskę propozycji, noszą one nazwę obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty

(OZW), dla których obowiązują wszystkie przepisy dotyczące przedmiotów ochrony. Ostatnim etapem procedury wyznaczania obszaru jest podjęcie przez państwo członkowskie decyzji na gruncie prawa krajowego o formalnym wyznaczeniu zatwierdzonych obszarów jako specjalnych obszarów ochrony siedlisk. Obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk są wyznaczane niezależnie od siebie, przez co relacje przestrzenne między nimi mogą być różne, np. obszary mogą ze sobą sąsiadować, częściowo się pokrywać lub być wyznaczone w identycznych granicach. Na teren gminy Śrem zachodzą dwa obszary Natura 2000, jeden obszar specjalnej ochrony ptaków oraz jeden obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 Rogalińska Dolina Warty (PLH300012)⁸ został utworzony w dniu 5 lutego 2008 r. i zajmuje łączną powierzchnię 14753,62 ha. Obejmuje fragment pradoliny Warty na południe od Poznania, z unikalnym krajobrazem, gdzie rzeka meandrując utworzyła na terasie zalewowej liczne starorzecza i zastoiska. Otaczają je łąki i bagna. W dolinie zachowały się płaty lasów łągowych (w tym zagrożonych w skali kraju łągów wierzbowych i topolowych), a na wyższych terasach kompleksy łągów. Większą część obszaru (47,7%) pokrywają lasy, duży jest też udział gruntów ornych (ok. 25%) oraz łąk i pastwisk (ok. 23%). Charakterystyczną cechą obszaru jest grupa kilkuset okazałych starych dębów, występujących na odcinku Rogalinek – Rogalin. Najstarsze dęby liczą kilkaset lat, wśród nich rosnące w parku w Rogalinie: „Lech” (obwód 910 cm), „Czech” (obwód 742 cm) i „Rus” (obwód 672cm).

Na obszarze stwierdzono występowanie 16 siedlisk przyrodniczych z załącznika I dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym trzech priorytetowych (6120, 91E0 i 91I0). Spośród nich największy udział mają różnego typu lasy łągowe (ponad 40% łącznej powierzchni wszystkich siedlisk), świeże łąki (prawie 25%), starorzecza (ok. 16,5%) oraz kwaśne dąbrowy (ok. 11%). Obszar do niedawna obejmował największe skupisko dębów szypułkowych w Europie, znajdujące się w dolinie Warty pomiędzy Rogalinkiem a Rogalinem.

Obszar Natura 2000 Ostoja Rogalińska (PLB300017)⁹ został utworzony w dniu 13 października 2007 r. i zajmuje łączną powierzchnię 21763,12 ha. Obszar leży na Nizinie Wielkopolskiej, na południe od Poznania. W części północnej zajmuje powierzchnię Wielkopolskiego Parku Narodowego, położonego na Pojezierzu Wielkopolskim, w krajobrazie polodowcowym, o bardzo zróżnicowanej rzeźbie terenu, na lewym brzegu Warty. Znajduje się tutaj 12 jezior - głównie eutroficznych (m.in. Jezioro Łódzkie, Dymaczewskie, Witobelskie, Góreckie, Rosnowskie), a najwyższym wzniesieniem moreny czołowej (132 m n.p.m.) jest Osowa Góra. Występuje tu część najdłuższego w Polsce ozu Bukowo-Mosińskiego oraz wydmy, rynny i głązy narzutowe. Są tu też łąki trzęślicowe i pełnikowe. Większą część powierzchni ostoi pokrywają drzewostany sosnowe (70%) z domieszką dębu, świerka, brzozy, grabu i lipy. W pobliżu jezior i rzek, na terenach wilgotnych, występują łągi wiązowo-jesionowe; tereny bagienne zajmują lasy z olszą czarną, a zarośla łożowe tworzy wierzba i kruszyna. W okolicy Jeziora Wielkomińskiego znajduje się cenny kompleks łąkowo-torfowiskowy na kredzie jeziornej z roślinnością kalcyfilną. Część południowa obszaru leży w granicach Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, na obu brzegach Warty, na terenie Kotliny Śremskiej. Obszar zajmuje tu fragment doliny Warty, gdzie rzeka meandrując utworzyła na terasie zalewowej liczne starorzecza. Otaczają je łąki i bagna. W dolinie zachowały się płaty lasów łągowych (w tym zagrożonych w skali kraju łągów wierzbowych i topolowych), a na wyższych terasach kompleksy łągów. Osobliwością jest grupa ponad 1000 dębów o obwodach od 2 do 9,5 m; najstarsze są kilkusetletnie (w tym 3 okazy liczące ponad 500 lat każdy - w parku w Rogalinie). Większą część obszaru pokrywają lasy, duży jest też udział gruntów ornych.

---

⁸ Standardowy Formularz Danych obszar Natura 2000 Rogalińska Dolina Warty (PLH300012)

⁹ Standardowy Formularz Danych obszar Natura 2000 Ostoja Rogalińska (PLB300017)

W granicach obszaru występuje co najmniej 26 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, siedem gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej kani czarnej i kani rudej; nieregularnie gnieździ się batalion. Gęś zbożowa zimuje w liczbie przekraczającej 1% populacji szlaku wędrówkowego, osiągając liczebność do 8 000 osobników. Ostoja Rogalińska jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoi rybitwy czarnej i dzięcioła średniego.

2.9.3.6 POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Śrem ustanowiono 51 pomników przyrody: cztery aleje drzew, 38 pojedynczych drzew, osiem skupisk drzew, jedno skupisko bluszczu pospolitego. Drzewa stanowiące pomniki to drzewa z gatunku: dąb szypułkowy, jesion wyniosły, klon pospolity, kasztanowiec zwyczajny, platan zachodni, olsza czarna, lipa drobnolistna, lipa szerokolistna, topola czarna, żywotnik zachodni, cis pospolity, sosna zwyczajna, robinia akacjowa, grusza pospolita, platan zachodni i wiąz szypułkowy.

Tabela 7. Pomniki przyrody w gminie Śrem - zestawienie zbiorcze

LP.	TYP POMNIKA	NAZWA POMNIKA PRZYRODY	NAZWA GATUNKOWA	OBWÓD PNIA	WYSOKOŚĆ	DATA USTANOWIENIA
				[cm]	[m]	
1.	pojedynczy (drzewo)	SYLWESTER	wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>)	382	12	3.08.1993 r.
2.	pojedynczy (drzewo)	MARIAN	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	472	20	30.12.1982 r.
3.	pojedynczy (drzewo)	MAŁGORZATA	olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	374	22	30.12.1982 r.
4.	pojedynczy (drzewo)	PIOTR	jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	248	28	3.08.1993 r.
5.	pojedynczy (drzewo)	KATARZYNA	olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	241	20	3.08.1993 r.
6.	pojedynczy (drzewo)	ANNA	olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	261	20	3.08.1993 r.
7.	pojedynczy (drzewo)	BARBARA	olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	251	20	3.08.1993 r.
8.	pojedynczy (drzewo)	TOMASZ	jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	323	23	3.08.1993 r.
9.	pojedynczy (drzewo)	MARIA	olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	247	20	3.08.1993 r.
10.	pojedynczy (drzewo)	JAN	jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	321	22	3.08.1993 r.
11.	pojedynczy (drzewo)	STEFAN	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	328	22	10.05.1991 r.
12.	pojedynczy (drzewo)	KRZYWY	żywotnik zachodni (<i>Thuja occidentalis</i>)	151	18	3.08.1993 r.
13.	pojedynczy (drzewo)	SYNERGIA	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	306	20	3.08.1993 r.
14.	pojedynczy (drzewo)	PAWEŁ	klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>)	260	11	3.08.1993 r.
15.	pojedynczy (drzewo)	GAWEŁ	klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>)	375	15	3.08.1993 r.
16.	skupisko (4 drzewa)	CISY FRANCISZKAŃSKIE	cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	118, 127, 101, 125	10	3.08.1993 r.
17.	skupisko (2 drzewa)	CISY CMENTARNE	cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	180, 190	10, 11	3.08.1993 r.
18.	skupisko (2 drzewa)	DĘBY PRZY ZAUŁKU	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	333, 221	19, 20	10.05.1991 r.
19.	pojedynczy (drzewo)	MIESZKO	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	378	25	10.05.1991 r.
20.	pojedynczy (drzewo)	ZYGMUNT	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	570	20	18.11.1980 r.
21.	pojedynczy (drzewo)	CEZARY	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	645	20	18.11.1980 r.
22.	pojedynczy	LIPA NAD WARTĄ	lipa szerokolistna	413	20	18.11.1980 r.

LP.	TYP POMNIKA	NAZWA POMNIKA PRZYRODY	NAZWA GATUNKOWA	OBWÓD PNIA	WYSOKOŚĆ	DATA USTANOWIENIA
				[cm]	[m]	
	(drzewo)		<i>(Tilia platyphyllos L.)</i>			
23.	pojedynczy (drzewo)	HRABIA	klon zwyczajny <i>(Acer platanoides L.)</i>	452	25	10.05.1991 r.
24.	pojedynczy (drzewo)	STRAŻNIK	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	394	24	10.05.1991 r.
25.	pojedynczy (drzewo)	OLGIERD	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	536	25	12.06.1984 r.
26.	pojedynczy (drzewo)	WŁADYSŁAW	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	486	25	30.12.1981 r.
27.	skupisko (5 drzew)	JAROSŁAW	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	480	24	30.12.1981 r.
		ROGER		380	25	
		RYSZARD		350	24	
		ZBIGNIEW		314	24	
		IGNACY		392	25	
28.	skupisko (3 drzewa)	ANDRZEJ	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	476	25	30.12.1981 r.
		MARIAN	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	421	25	
		JERZY	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	367	25	
29.	skupisko (2 drzewa)	EDWARD	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	396	22	30.12.1981 r.
		MATEUSZ	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	377	20	
30.	skupisko (2 drzewa)	JEREMI	platan zachodni <i>(Platanus occidentalis L.)</i>	534	22	19.11.1980 r.
		MARCIN	platan zachodni <i>(Platanus occidentalis L.)</i>	454	22	
31.	pojedynczy (drzewo)	ŁĘŻEK	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	539	25	12.09.2000 r.
32.	pojedynczy (drzewo)	OSTOJA	sosna zwyczajna <i>(Pinus sylvestris L.)</i>	318	15	3.08.1993 r.
33.	pojedynczy (drzewo)	JÓZEF	żywotnik zachodni <i>(Thuja occidentalis)</i>	191	17	3.08.1993 r.
34.	pojedynczy (drzewo)	TERESA	lipa drobnolistna <i>(Tilia cordata Mill.)</i>	365	20	3.08.1993 r.
35.	pojedynczy (drzewo)	FRANCISZEK	żywotnik zachodni <i>(Thuja occidentalis)</i>	144	14	3.08.1993 r.
36.	pojedynczy (drzewo)	WETERAN	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	393	18	12.09.2000 r.
37.	pojedynczy (drzewo)	DRĄGAL	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	450	15	12.09.2000 r.
38.	pojedynczy (drzewo)	WOJCIECH	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	614	23	3.08.1993 r.
39.	pojedynczy (drzewo)	MAREK	wiąz szypułkowy <i>(Ulmus laevis)</i>	426	15	3.08.1993 r.
40.	pojedynczy (drzewo)	SZELERKA	topola czarna <i>(Populus nigra L.)</i>	550	20	3.08.1993 r.
41.	skupisko (inny)	BLUSZCZ NADWARCIAŃSKI	bluszcz pospolity <i>(Hedera helix L.)</i>	ok. 70 sztuk		30.12.1982 r.
42.	pojedynczy (drzewo)	JASMIN	lipa drobnolistna <i>(Tilia cordata Mill.)</i>	220	20	17.12.2008 r.
43.	pojedynczy (drzewo)	HUBERT	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	455	20	12.09.2009 r.
44.	skupisko (4 drzewa)	DĘBY HELENKI	dąb szypułkowy <i>(Quercus robur)</i>	295, 280, 260, 240	12, 16, 12, 13	12.05.2015 r.

LP.	TYP POMNIKA	NAZWA POMNIKA PRZYRODY	NAZWA GATUNKOWA	OBWÓD PNIA	WYSOKOŚĆ	DATA USTANOWIENIA
				[cm]	[m]	
45.	pojedynczy (drzewo)	PIAST	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	345	28	12.05.2015 r.
46.	pojedynczy (drzewo)	LUDWIK	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	315	15	12.05.2015 r.
47.	pojedynczy (drzewo)	DĄB ŚREMIAK	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	760	15	19.07.2018 r.
48.	skupisko (91 drzew)	ALEJA KASZTANOWCOWA W SZYMANOWIE	kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.)			10.05.1991 r.
49.	skupisko (192 drzewa)	ALEJA LIPOWA W MECHLINIE	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>), lipa szerokolistna (<i>Tilia platyphyllos</i> L.), dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>), robinia akacja (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.), grusza pospolita (<i>Pyrus communis</i> L.)			17.02.2015 r.
50.	skupisko (132 drzewa) m. Psarskie	-	klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i> L.), platan zachodni (<i>Platanus occidentalis</i> L.), jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)			10.05.1991 r.
51.	skupisko (211 drzew) m. Błociszewo	-	kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.), klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i> L.), lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i> Mill.), klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)			15.03.1989 r.

źródło: Urząd Miejski w Śremie

2.9.4 LASY

Istotną funkcję w ochronie bioróżnorodności pełnią lasy, będące siedliskiem życia największej liczby gatunków roślin i zwierząt. Lasy pełnią szereg ważnych funkcji ekologicznych - są regulatorami stosunków wodnych w regionie, rezerwuarem cennych gatunków, pełnią rolę filtracyjną czy chronią przed erozją. Z punktu widzenia użyteczności dla człowieka las pełni funkcje produkcyjne (dostarczają cennego surowca drzewnego) i społeczne. Na terenie gminy lasy zajmują powierzchnię 3 319,00 ha, co stanowi 16,6% w stosunku do całkowitej powierzchni gminy

Gmina Śrem znajduje się na terenie trzech nadleśnictw: północno-zachodnia część gminy znajduje się na terenie Nadleśnictwa Konstantynowo, północno-wschodnia część na terenie Nadleśnictwa Babki oraz część południowa na terenie Nadleśnictwa Piaski. Gmina posiada stosunkowo niską lesistość, która w 2018 r. wynosiła 16,6% i jest dużo poniżej średniej dla powiatu (19,6%) i dla kraju (29,6%).

Największe kompleksy leśne znajdują się w północno - wschodniej części gminy. Są to głównie bory świeże oraz bory mieszane świeże. W drzewostanach gatunkiem dominującym jest sosna, dąb, jesion oraz brzoza. Są to lasy gospodarcze o drzewostanach o wieku ok. 118 i ok. 59 lat. W dolinie Warty znajdują się lasy łąkowe z takimi gatunkami jak dąb, olcha czy wiąz, są to głównie lasy o funkcji ochronnej.

W zachodniej części gminy przeważają lasy wilgotne oraz lasy mieszane świeże, natomiast w jej południowej części znajduje się niewielki obszar ze stanowiskiem lasu mieszanego bagiennego.

Przeciętny wiek drzewostanów w gminie wynosi powyżej 70 lat, co jest wartością wysoką. Oznacza to duży udział starodrzewów, które oprócz rezerwatów występują również w lasach gospodarczych i ochronnych. Wysoki wiek drzewostanów jest wskazany z punktu widzenia przyrodniczego, natomiast niezbyt korzystny z punktu widzenia zachowania trwałości lasu i racjonalnego użytkowania. Oznacza bowiem okresową kumulację drzewostanów dojrzałych do użytkowania i odnowienia.

Tabela 8. Powierzchnia lasów na terenie gminy Śrem według formy własności w 2017 r.

JEDNOSTKA ADMINISTRACYJNA	LASY OGÓŁEM	LASY PUBLICZNE			LASY PRYWATNE
		OGÓŁEM	SKARBU PAŃSTWA	GMINNE	
[ha]					
GMINA ŚREM	3 259,77	2 583,54	2 579,54	4,00	676,23

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

3 OCENA REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH CELÓW I ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŚREM

Program ochrony środowiska wyznacza kierunki działań mających na celu poprawę stanu środowiska i ograniczenie negatywnego oddziaływania działalności człowieka.

Podstawowe ogólne wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko określające efektywność działań proekologicznych to:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy tj. metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje zakwaszające, pyły i lotne związki organiczne),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

W warstwie społeczno-administracyjnej następujące wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa opisują jakość zarządzania środowiskiem:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

3.1 UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O STANIE ŚRODOWISKA I REALIZACJI PROGRAMU

Duże znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji *Programu* ma powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem, określone w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Obecnie informacje o środowisku w Polsce dostępne są poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych: Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowego Zakładu Higieny, Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- programy i plany strategiczne oraz inne opracowania jednostek samorządu terytorialnego,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- akcje i kampanie edukacyjne i promocyjne, konkursy w szkołach,
- Internet,
- prasę lokalną.

3.2 ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ PITNĄ I GOSPODARKA ŚCIEKOWA

W 2017 r. 99,3% ludności gminy korzystało z sieci wodociągowej, natomiast z sieci kanalizacyjnej korzystało 91,6% mieszkańców. W roku 2018, 99,9% ludności gminy Śrem korzystało z sieci wodociągowej, a z sieci kanalizacyjnej - 98,2%. W porównaniu z poprzednimi latami (2013-2016), te wartości cyklicznie wzrastały. W całym powiecie śremskim w 2017 r. z sieci wodociągowej korzystało 99,1% ludności powiatu, natomiast z kanalizacji tylko 76,3%.

Tabela 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Śrem

JEDNOSTKA ADMINISTRACYJNA	% LUDNOŚCI OGÓŁEM KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI			
	WODOCIĄGOWEJ		KANALIZACYJNEJ	
	2017	2018	2017	2018
GMINA ŚREM	99,3%	99,9%	91,6%	98,2%

źródło: Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.

Tabela 10. Charakterystyka sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w latach 2017-2018

	2017	2018
SIEĆ WODOCIĄGOWA		
DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ [km]	261,5	267,6
LICZBA PRZYŁĄCZY [szt.]	4 764	5 064
LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI [os.]	41 068	41 381
ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA [m ³]	33,1	37,9
SIEĆ KANALIZACYJNA		
DŁUGOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ [km]	229,2	235,8

LICZBA PRZYŁĄCZY [szt.]	3 666	3 790
LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI [os.]	38 323	40 383
ŚCIEKI KOMUNALNE ODPROWADZONE SIECIĄ [m³/rok]	1 557 097	1 604 495

źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl, Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.

Na terenie gminy Śrem funkcjonują 23 podziemne ujęcia wody, które zaopatrują pięć stacji uzdatniania wody (Śrem, Nochowo, Gaj, Dąbrowa, Orkowo).

Tabela 11. Ujęcia wody na terenie gminy Śrem

UJĘCIA WODY I STACJA UZDATNIANIA WODY	PRZECIĘTNY POBÓR WÓD Z UJĘCIA (m ³ /dobę)	TEREN OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ (ha)	TEREN OCHRONY POŚREDNIEJ (ha)	OBSŁUGIWANY OBSZAR GMINY ŚREM
Śrem	6 000,0	50,180	356,00	Binkowo, Borgowo, Bystrzek, Góra, Grzymysław, Kawcze, Łęg, Mechlin, Niestabin, Olsza, Ostrowo, Psarskie, Pysząca, Sosnowiec, Szymanowo, Śrem, Zbrudzewo
Nochowo	340,0	0,056	-	Nochowo, Wyrzeka, Dalewo, Jeleńczewo, Mórka, Kadzewo, Bodzyniewo, Pełczyn i Nochówko
Gaj	320,0	0,030 i 0,020	-	Gaj, Błociszewo, Krzyżanowo, Pucotołowo, Marianowo
Dąbrowa	160,0	0,486	-	Dąbrowa, Grodzewo, Kaleje, Luciny, Mateuszewo
Orkowo	11,0	0,244	-	Orkowo

źródło: Śremskie Wodociągi Sp. z o.o.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna komunalna oczyszczalnia ścieków, której charakterystyka została przedstawiona w tabeli 11.

Tabela 12. Wykaz komunalnych oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie gminy Śrem

NAZWA (ADRES)	OBSŁUGIWANY OBSZAR	TYP OCZYSZCZALNI	OBCIĄŻENIE [RLM]	ILOŚĆ OCZYSZCZONYCH ŚCIEKÓW [tys. m ³]		ODBIORNIK OCZYSZCZANYCH ŚCIEKÓW
				2017	2018	
Oczyszczalnia ścieków w Śremie, ul. Zachodnia 78 63-100 Śrem	gmina Śrem (35 miejscowości), gminy ościenne (9 miejscowości)	mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	32 000	2 529,0	2 349,7	rzeka Warta

źródło: Urząd Miejski w Śremie

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub tam, gdzie budowanie sieci kanalizacyjnej jest niekorzystne ekonomicznie, wykorzystywane są oczyszczalnie przydomowe lub zbiorniki bezodpływowe.

Według danych posiadanych przez Urząd Miejski w Śremie na dzień 9.04.2019 r. na terenie gminy znajdują się 133 zbiorniki bezodpływowe oraz 137 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 13. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w latach 2017-2018 w gminie Śrem

ROK	ZBIOROKI BEZODPŁYWOWE	OCZYSZCZALNIE PRZYDOMOWE	STACJE ZLEWNE
2017	122	132	1
2018	133	137	1

źródło: Urząd Miejski w Śremie

W tabeli 13. przedstawiono zrealizowane przedsięwzięcia z zakresu gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony przeciwpowodziowej w latach 2017-2018 na obszarze gminy Śrem.

Tabela 14. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków ¹	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
2.	Kontrola zawartych umów na odbiór zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych ²	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
3.	Wspieranie realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków poprzez program dotacji celowych na dofinansowanie kosztów zakupu i montażu w/w urządzeń ³	Gmina Śrem	5 500	-	środki własne
4.	Dotacje dla spółek wodnych na utrzymanie w sprawności technicznej rowów, naprawę systemów drenarskich i rurociągów melioracyjnych na użytkach rolnych ⁴	Gmina Śrem, Powiat Śremski	150 000; 12 000	150 000; 12 000	środki własne Gminy Śrem i Powiatu Śremskiego
5.	Przywrócenie funkcji obszarom mokradłowym, utrzymanie urządzeń do prowadzenia prawidłowej gospodarki wodnej	Nadleśnictwo Babki	b.d.	b.d.	b.d.
6.	Budowa podłączeń wodociągowych ⁵	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	307 100	175 900	środki własne
7.	Modernizacja sieci wodociągowych ⁶	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	276 700	219 900	środki własne
8.	Modernizacja ujęć wody ⁷	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	49 600	środki własne
9.	Budowa zbiornika reakcji na terenie SUW w Śremie (opracowanie dokumentacji projektowej) ⁸	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	45 000	-	środki własne
10.	Przebudowa magistralnej sieci wodociągowej w Śremie ⁹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	1 400	środki własne
11.	Modernizacja podłączeń wodociągowych ¹⁰	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	177 500	240 300	środki własne
12.	System zarządzania siecią wodociagową ¹¹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	16 500	środki własne
13.	Modernizacja SUW w Gaju ¹²	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	364 100	164 000	środki własne
14.	Modernizacja SUW w Dąbrowie ¹³	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
15.	Budowa sieci wodociągowej Śrem-Grzymysław-Pyszcząca ¹⁴	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	800	-	środki własne
16.	Budowa przepompowni wody w Śremie ul. Franciszkańska ¹⁵	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	723 900	417 700	środki własne
17.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Nochowie ul. Ogrodowa ¹⁶	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	10 400	środki własne
18.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Nochowie ul. Adamowo ¹⁷	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	2 800	36 200	środki własne
19.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Mechlinie ¹⁸	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	1 100	3 100	środki własne
20.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Zbrudzewie ¹⁹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	50 000	środki własne
21.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Śremie ul. Baraniaka ²⁰	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	34 100	środki własne
22.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Psarskim ul. Zachodnia ²¹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	94 700	-	środki własne
23.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Śremie ul. Roweckiego ²²	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
24.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Grodzewie ²³	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	49 000	-	środki własne
25.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Śremie ul. Grunwaldzka ²⁴	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	57 600	135 300	środki własne
26.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Mórce ul. Parkowa ²⁵	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	2 300	6 900	środki własne
27.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Dąbrowie ²⁶	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	9 700	59 600	środki własne
28.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Niesłabinie ²⁷	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	500	200	środki własne
29.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Pełczynie ²⁸	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	1 000	50 600	środki własne
30.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Wyrzece ²⁹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	200	środki własne
31.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Szymanowie ³⁰	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	5 000	-	środki własne
32.	Budowa połączeń kanalizacji sanitarnej ³¹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	263 200	92 100	środki własne
33.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Śremie ³²	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	611 100	484 500	środki własne, środki zewnętrzne (WFOŚiGW)
34.	Modernizacja lokalnych przepompowni ścieków ³³	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	20 500	89 300	środki własne
35.	Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Kadzewie ³⁴	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	19 800	-	środki własne

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
36.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Nochowiu ul. Adamowo ³⁵	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	1 400	23 600	środki własne
37.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Mechlinie ³⁶	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	3 100	środki własne
38.	Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Zbrudzewie ³⁷	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
39.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Śremie ul. ks. Jerzego Popiełuszki ³⁸	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
40.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Zbrudzewie ³⁹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	599 200	35 000	środki własne
41.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Śremie, ul. Baraniaka ⁴⁰	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
42.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Psarskim ul. Zachodnia ⁴¹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	212 00	-	środki własne, środki zewnętrzne (WFOŚiGW)
43.	Przebudowa sieci kan. sanitarnej w Śremie ul. Adama Mickiewicza ⁴²	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	1 200	środki własne
44.	Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Śremie, ul. Kolejowa ⁴³	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	1 100	300	środki własne
45.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Grodzewie ⁴⁴	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	2 000	środki własne
46.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Łęgu ⁴⁵	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	16 000	2 100	środki własne
47.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Mórce ul. Topolowa ⁴⁶	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	56 800	-	środki własne
48.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Pełczynie ⁴⁷	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	1 000	3 500	środki własne
49.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Wyrzece ⁴⁸	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	4 900	200	środki własne
50.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Pyszce ⁴⁹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	29 400	12 100	środki własne
51.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Śremie ⁵⁰	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	109 800	739 900	środki własne, środki zewnętrzne (WFOŚiGW)
52.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Śremie ul. Jastrzębia ⁵¹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
53.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Psarskim ul. Jaworowa ⁵²	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
54.	Przebudowa sieci kan. sanitarnej w Binkowie ⁵³	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
55.	Przebudowa sieci kan. sanitarnej w Zbrudzewie ul. Czereśniowa ⁵⁴	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
56.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Psarskim ul. Orzechowa ⁵⁵	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
57.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Dąbrowie ⁵⁶	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
58.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Nieślabinie ⁵⁷	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
59.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Szymanowie ⁵⁸	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
60.	Rozbudowa sieci kan. sanitarnej w Nochowie ⁵⁹	Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	-	-	n.d.
61.	Rozbudowa kanału „Pyszca –Grzymysław” na długości 7,180 km ⁶⁰	Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu	-	-	n.d.

Objaśnienia:

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

b.d. – brak danych

n.d. – nie dotyczy

¹ – Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków aktualizowana jest na bieżąco.

² – W 2017 r. skontrolowano 19 nieruchomości, w 2018 r. skontrolowano dziewięć nieruchomości w przedmiotowym zakresie

³ – W 2017 r. z budżetu gminy Śrem udzielono trzy dotacje na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W 2018 r. nie wpłynęły wnioski o udzielenie dotacji w tym zakresie.

⁴ – Gmina Śrem:

W 2017 r. poddano konserwacji 21 km rowów melioracyjnych w miejscowościach: Binkowo, Błociszewo, Bodzyniewo-Wirginowo, Borgowo-Ostrowo, Dalewo, Dąbrowa, Grodzewo, Gaj, Grzymysław, Kadzewo, Krzyżanowo, Luciny, Mechlin, Mórka, Nieślabin, Nochowo, Olsza, Orkowo, Pełczyn, Pyszca, Sosnowiec, Szymanowo, Wyrzeka, Zbrudzewo.

W 2018 r. poddano konserwacji 24,45 km w miejscowościach: Borgowo, Ostrowo, Dąbrowa, Grodzewo, Krzyżanowo, Mechlin, Nochowo, Gaj, Pełczyn, Bodzyniewo-Wirginowo, Kadzewo, Błociszewo, Mórka, Dalewo, Wyrzeka, Binkowo, Orkowo, Nieślabin, Zbrudzewo, Szymanowo, Grzymysław, Luciny, Pyszca, Sosnowiec, Olsza.

Powiat Śremski:

W roku 2017 wykonana została konserwacja dwóch rowów melioracji wodnej szczegółowej we wsiach: Mórka, Dąbrowa. Kwota udzielonej dotacji wyniosła 12 000 zł.

W roku 2018 wykonana została konserwacja dwóch rowów melioracji wodnej szczegółowej we wsiach Kadzewo, Bodzyniewo-Wirginowo. Kwota udzielonej dotacji wyniosła 12 000 zł.

Rezultaty: odmulenie dna cieków, wykoszenie porostów i wycinka krzewów ze skarp, w efekcie zapewniony został odpływ wody powierzchniowej z terenów przyległych do cieków i umożliwiony został prawidłowy spływ wód w kierunku odbiorników.

⁵ – W 2017 r. wybudowano 143 przyłączy, a w 2018 r. – 116 przyłączy.

⁶ – Realizacja zadań zgodnie z bieżącymi potrzebami (modernizacja węzłów, montaż zasuw, montaż hydrantów).

⁷ – Wykonano montaż obudów dwóch studni głębinowych na ujęciu wody w Śremie.

⁸ – Opracowano dokumentację projektową.

⁹ – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.

¹⁰ – W 2017 r. dokonano wymiany 36 szt. przyłączy, a w 2018 r. – 46 szt. przyłączy.

¹¹ – Dokonano zakupu lokalizatora uzbrojenia podziemnego.

¹² – Działania podjęte w 2017 r. – montaż zbiornika wody czystej o poj. 150 m³, montaż zestawu pomp sieciowych i płucznych, montaż układu pomiarowego zawartości chloru; działania podjęte w 2018 r. – zagospodarowanie terenu.

¹⁴ – Zadanie częściowo zrealizowane przed 2017 r.

¹⁵ – Dokonano renowacji zbiornika wody czystej, budowy pompowni wraz z układem pompowym oraz zagospodarowania terenu.

¹⁶ – Wybudowano 120 m sieci wodociągowej.

¹⁷ – Wybudowano 331 m sieci wodociągowej.

¹⁸ – W trakcie realizacji jest opracowanie dokumentacji projektowej uzbrojenia terenu działalności gospodarczej.

¹⁹ – Wybudowano 482 m sieci wodociągowej (ul. Granatowa, ul. Topazowa oraz ul. Agatowa).

²⁰ – Wybudowano 378 m sieci wodociągowej w rejonie ul. Rzecznej i ul. Piaskowej.

²¹ – Wybudowano 523,7 m sieci wodociągowej w m. Psarskie (ul. Zachodnia i ul. Jabłoniowa).

²³ – Wybudowano 675 m sieci wodociągowej w Grodzewie przy ul. Przyjaznej.

²⁴ – W 2017 r. wybudowano sieć wodociągową w ul. Jeziornej w Śremie, a w 2018 r. – w ul. Grunwaldzkiej w Śremie.

²⁵ – Sporządzono dokumentację projektową, trwa budowa sieci.

²⁶ – Wybudowano 370 m sieci wodociągowej w ul. Śremskiej.

²⁷ – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.

²⁸ – Wybudowano 387 m sieci wodociągowej.

²⁹ – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.

³⁰ – Sporządzono dokumentację projektową.

³¹ – W 2017 r. wybudowano 129 przyłączy, a w 2018 r. – 45 przyłączy.

- 32 – W 2017 r. dokonano rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej w ciągu ul. Heweliusza w Śremie oraz w rejonie ul. Józefa Bema/ ul. Rzecznej; trwa budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Grunwaldzkiej w Śremie.
- 33 – W 2017 r. wykonano modernizację 4 szt. pompowni, w 2018 r. wykonano modernizację 5 szt. pompowni oraz wdrożono monitoring dla 2 szt. pompowni.
- 34 – Wybudowano 57 m sieci kanalizacji sanitarnej.
- 35 – Sporządzono dokumentację projektową.
- 36 – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej uzbrojenia terenu działalności gospodarczej.
- 39 – Wybudowano 1291 mb sieci kanalizacji sanitarnej w Zbrudzewie (ul. Agatowa, ul. Granatowa i ul. Topazowa).
- 41 – Wybudowano 662,9 m sieci kanalizacji sanitarnej w m. Praskie (ul. Zachodnia i ul. Jabłoniowa).
- 42 – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.
- 43 – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.
- 44 – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.
- 45 – Trwa opracowanie dokumentacji projektowej.
- 46 – Wybudowano 266 m sieci kanalizacji sanitarnej.
- 47 – Sporządzono dokumentację projektową.
- 48 – Sporządzono dokumentację projektową.
- 49 – Wykonano 106,5 m sieci kanalizacji sanitarnej w m. Pysząca (ul. Polna).
- 50 – Dokonano wymiany pomp na piaskowniku, wymiany pomp osadowych w pompowni P8; trwa przebudowa linii przeróbki osadu.
- 13,22,37,38,40,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60 – Nie zrealizowano.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.2.1 JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

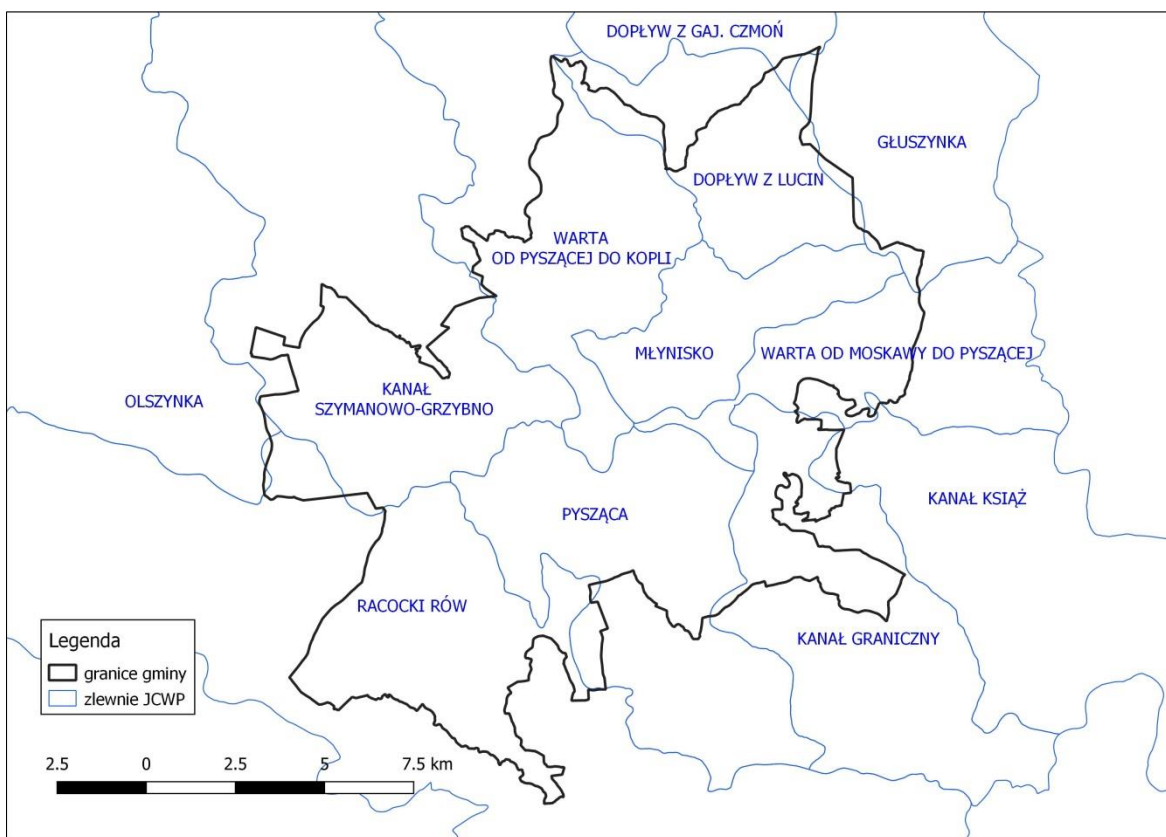
W dniu 18 października 2016 r. Rada Ministrów przyjęła zaktualizowany *Plan zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967). Plan jest dokumentem strategicznym, który m.in. opisuje stan wód powierzchniowych i podziemnych, określa cele środowiskowe dla JCW i obszarów chronionych oraz wskazuje zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód. Plan zawiera również listę inwestycji mogących pogorszyć stan wód, a których realizacja jest niezbędna dla rozwoju gospodarki przy zastosowaniu kompensacji wpływu środowiskowego oraz derogacji dla części wód.

Badania stanu wód wykonywał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w oparciu o Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego. Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 należało osiągnąć dobry stan wszystkich wód.

MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH PŁYNĄCYCH

Obszar gminy Śrem mieści się w granicach następujących jednolitych części wód powierzchniowych:

- JCWP „Olszynka” o kodzie RW600017185694,
- JCWP „Warta od Moskawy do Pyszającej” o kodzie RW600021185539,
- JCWP „Warta od Pyszającej do Kopli” o kodzie RW60002118573,
- JCWP „Racocki Rów” o kodzie RW60002518567299,
- JCWP „Głuszynka” o kodzie RW6000251857489,
- JCWP „Kanał Książ” o kodzie RW600017185529,
- JCWP „Kanał Graniczny” o kodzie RW600017185532,
- JCWP „Pyszaca” o kodzie RW600017185549,
- JCWP „Młynisko” o kodzie RW600017185552,
- JCWP „Dopływ z Lucin” o kodzie RW60001718556,
- JCWP „Dopływ z gaj. Czmoń” o kodzie RW600017185572,
- JCWP „Kanał Szymanowo-Grzybno” o kodzie RW600017185589.

Mapa 4. Lokalizacja gminy Śrem względem JCWP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowa

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód oraz potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych (fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, fitoplankton i ichtiofauna) oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych w aktualnym rozporządzeniu Ministra Środowiska.

W przypadku, gdy jednolita część wód powierzchniowych znajduje się w obszarze chronionym, ocenę stanu wód (stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny) wykonuje się dodatkowo w punkcie monitoringu obszarów chronionych, uwzględniając jednocześnie ocenę spełniania wymagań dodatkowych określonych dla obszaru chronionego. Ocena ostateczna jednolitej części wód położonej w obszarze chronionym polega na porównaniu wyników oceny uzyskanej w punkcie reprezentatywnym oraz oceny wykonanej w punkcie (punktach) monitoringu obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów. Ocenę stanu jednolitych części wód wykonuje się także, gdy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, a stan/potencjał ekologiczny lub stan chemiczny osiągnął

stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione wymagania dodatkowe określone dla obszarów chronionych. Stan wód oceniany jest wówczas jako zły.

Z wymienionych uprzednio JCWP w granicach gminy Śrem, w 2017 r. nie zlokalizowano żadnego punktu kontrolnego jednolitych części wód, jednakże w *Programie Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2016 - 2020* punkty pomiarowo – kontrolne zaplanowano w dwóch lokalizacjach na terenie gminy Śrem: Kanał Graniczny – Bystrzek, Pyszaca – Śrem.

W 2017 r. punkty pomiarowo-kontrolne zostały umieszczone na obszarze trzech JCWP, które swoim zasięgiem obejmują tereny gminy¹⁰. Uzyskane wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 15. Ocena stanu JCWP badanych w 2017 r.

Nazwa i kod JCWP	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
Warta od Pyszającej do Kopli RW60002118573	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Głuszynka RW6000251857489	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Kanał Szymanowo-Grzybno RW600017185589	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak oceny	zły stan wód

źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu JCWP w 2017 r.,
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

Analiza stanu badanych zlewni jednolitych części wód powierzchniowych pokazuje, że stan wód jest zły, w związku z czym należy podjąć działania naprawcze. Na szczególną uwagę zasługuje JCWP „Warta od Pyszającej do Kopli”, która jest zlewnią rzeczną i odzwierciedla stan rzeki Warty na wskazanym w nazwie odcinku. Z uwagi na mobilność wód płynących należy uznać, że stan rzeki Warty jest zły na całym odcinku przepływającym przez gminę Śrem.

3.2.2 JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH¹¹

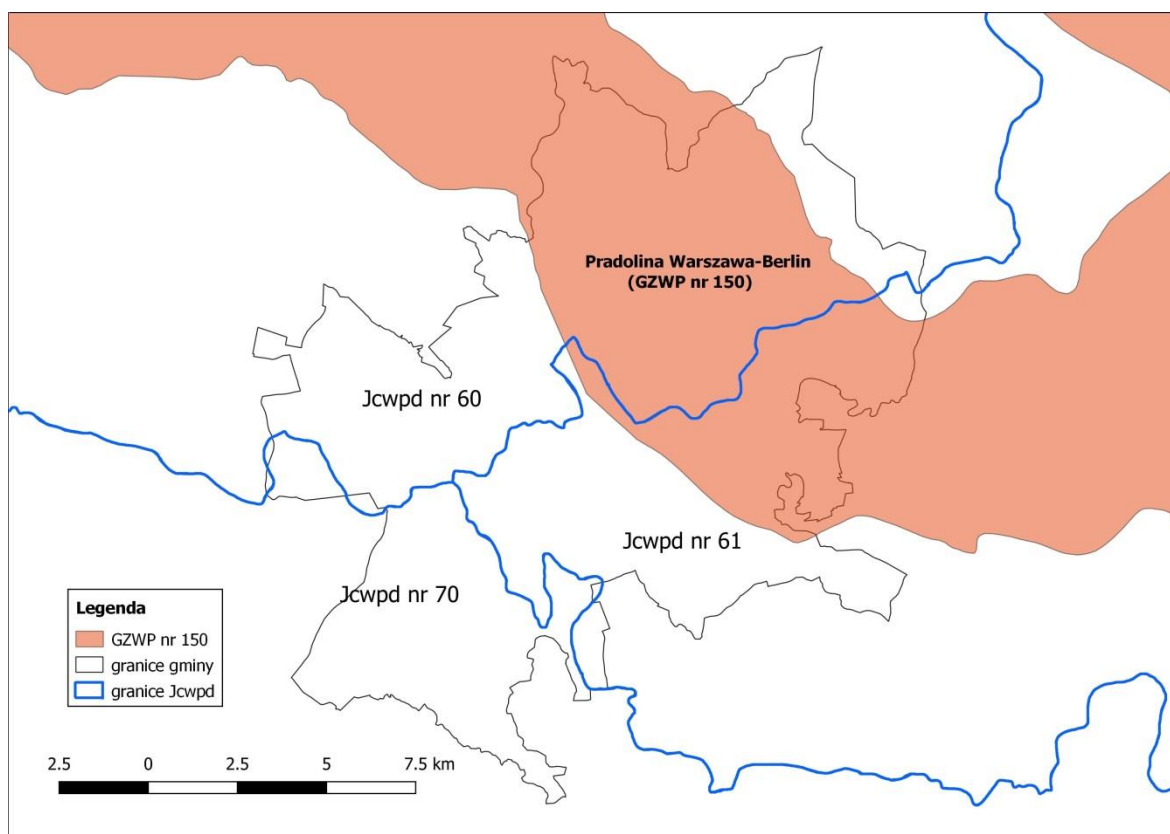
Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Gmina Śrem znajduje się na terenie trzech JCWPd:

- JCWPd nr 60 o kodzie PLGW600060,
- JCWPd nr 61 o kodzie PLGW600061,
- JCWPd nr 70 o kodzie PLGW600070.

¹⁰ Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2017, WIOŚ

¹¹ *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967)

Mapa 5. Gmina Śrem na tle JCWPd oraz GZWP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego

Tabela 16. Charakterystyka jednolitej części wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy Śrem

NR JCWPd	60	61	70
WODY PODZIEMNE PRZEZNACZONE DO SPOŻYCIA	tak	tak	tak
STAN CHEMICZNY I ILOŚCIOWY	dobry	dobry	dobry
CEL ŚRODOWISKOWY	dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny
CZY JCWPd JEST MONITOROWANA?	monitorowana	monitorowana	monitorowana
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELU ŚRODOWISKOWEGO	niezagrożona	niezagrożona	zagrożona
TYP ODSTĘPSTWA	n.d.	n.d.	n.d.
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	n.d.	n.d.	n.d.
UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	n.d.	n.d.	n.d.

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967)

Stan ilościowy oraz stan chemiczny wód w ww. JCWPd jest dobry. Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych nie jest zagrożona w zlewni nr 60 i 61, ale w JCWPd 70 takie zagrożenie występuje.

W 2017 r. PIG-PIB, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wykonał badania wód podziemnych w 74 punktach województwa wielkopolskiego, należących do sieci krajowej. JCWPd nr 60 została objęta monitoringiem w 14 punktach pomiarowo-kontrolnych, JCWPd nr 61 w sześciu punktach pomiarowo-kontrolnych, a JCWPd nr 70 – w siedmiu punktach pomiarowo-kontrolnych. W granicach gminy Śrem znalazły się trzy punkty pomiarowo-kontrolne: dwa na obszarze JCWPd nr 60 i jeden na obszarze JCWPd nr 61.

Zgodnie z przyporządkowaną klasą jakości wód, wody w ww. punktach miały jakość zadowalającą (III klasa) lub zostały scharakteryzowane jako wody niezadowalającej jakości (IV klasa).

W 2017 i 2018 r. na terenie ww. JCWPd zostały wyznaczone punkty pomiarowo-kontrolne w ramach kontynuacji badań wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego (OSN). W 2017 r. na terenie gminy Śrem zlokalizowano jeden punkt pomiarowy, w którym średnie stężenie azotanów wynosiło 86,44 mg/l, a w roku 2018 w punkcie kontrolnym odnotowano stężenie o wartości 102,66 mg/l. Zanieczyszczenie azotanami występuje przy stężeniu powyżej 50 mg/l¹². Ponadnormatywna wartość zanieczyszczenia azotanami w ww. punktach w 2016 r. wynosiła 82 mg/l¹³, wobec tego obserwuje się wzrost zanieczyszczenia.

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne reguluje zagadnienia ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Zgodnie z ww. ustawą, produkcję rolną, w tym działy specjalne produkcji rolnej oraz działalność, w ramach której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy, prowadzi się w sposób zapobiegający zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych i ograniczający takie zanieczyszczenie.

W dniu 27 lipca 2018 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1339). Program wdrażany jest na terenie całego kraju i zawiera m.in. informacje o środkach oraz sposobach postępowania w zakresie polityki rolniczej, w szczególności związanej z procesami nawożenia, gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych (dopuszczalne okresy nawożenia, warunki przechowywania nawozów naturalnych, dawki i sposoby nawożenia), a także informacje o sposobach dokumentowania realizacji Programu.

Tabela 17. Ocena jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym na terenie gminy Śrem

Rok	Nazwa OSN	Nr JCWPd	Miejscowość	Użytkowanie punktu	Głębokość punktu [m p.p.ł]	Częstotliwość badań	Średnie stężenie azotanów [mg NO ₃ /l]
2017	OSN w zlewni Olszynki, Rowu Racockiego i Żydowskiego Rowu	70	Mórka	Ujęcie wody na potrzeby rolnictwa, czynne	23,0 m	4 razy /rok	86,44
2018	OSN w zlewni Olszynki, Rowu Racockiego	70	Mórka	Ujęcie wody na potrzeby rolnictwa,	23,0 m	4 razy /rok	102,66

¹² Wyniki monitoringu wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w 2017 r.

¹³ Wyniki monitoringu wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w 2016 r.

	i Żydowskiego Rowu			czynne			
--	--------------------	--	--	--------	--	--	--

źródło: Wyniki monitoringu wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w 2017 r. i w 2018 r.

W 2017 r. PIG-PIB, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wykonał badania wód podziemnych w 74 punktach województwa wielkopolskiego, należących do sieci krajowej. JCWPd nr 60 została objęta monitoringiem w 14 punktach pomiarowo-kontrolnych, JCWPd nr 61 w sześciu punktach pomiarowo-kontrolnych, a JCWPd nr 70 – w siedmiu punktach pomiarowo-kontrolnych. W granicach gminy Śrem znalazły się trzy punkty pomiarowo-kontrolne: dwa na obszarze JCWP nr 60 i jeden na obszarze JCWP nr 61.

Zgodnie z przyporządkowaną klasą jakości wód, wody w ww. punktach miały jakość zadowalającą (III klasa) lub zostały scharakteryzowane jako wody niezadowalającej jakości (IV klasa). Wyniki badań zawiera poniższa tabela.

Tabela 18. Monitoring JCWPd nr 60 oraz JCWPd nr 61 na terenie gminy Śrem w 2017 r.

NR OTWORU	MIEJSCOWOŚĆ	STRATYGRAFIA OTWORU	GŁĘBOKOŚĆ DO STROPU WARSTWY WODONOŚNEJ [m]	KLASA WÓD
JCWPd nr 60				
1959	Orkowo	Q	3,30	III
2608	Dąbrowa	Q	5,90	III
JCWPd nr 61				
2607	Śrem	Q	2,70	IV

Objaśnienia:

Q – czwartorzęd

Klasa jakości wód:

I – wody o bardzo dobrej jakości	II – wody dobrej jakości	III – wody zadowalającej jakości	IV – wody niezadowalającej jakości	V- wody złej jakości
----------------------------------	--------------------------	----------------------------------	------------------------------------	----------------------

źródło: Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Poznaniu Monitoring wód podziemnych za rok 2017

3.3 OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO¹⁴

Stan czystości powietrza w gminie Śrem uzależniony jest od wielu czynników, m.in. od warunków klimatycznych, wielkości emisji zanieczyszczeń przemysłowych, energetycznych, komunikacyjnych itp. zarówno w gminie, jak i w całym regionie.

Gmina Śrem objęta jest monitoringiem powietrza prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. W województwie wielkopolskim klasyfikacji jakości powietrza dokonuje się w trzech strefach: aglomeracja poznańska, miasto Kalisz oraz strefa wielkopolska. Gmina Śrem znajduje się w strefie wielkopolskiej, która obejmuje swym zasięgiem całe województwo bez pozostałych dwóch stref.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas:

¹⁴ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

- w klasyfikacji podstawowej:
  - klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych;
  - klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe;
- w klasyfikacji dodatkowej:
  - klasa A1 - brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5}, dla fazy II, tj. $\leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
  - klasa C1 - odnotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5}, dla fazy II, tj. $> 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
  - klasa D1 - stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego;
  - klasa D2 - stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Klasyfikacja wiąże się z określonymi wymogami co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeśli spełnia ona przyjęte standardy). Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarze o najwyższych poziomach stężeń danego zanieczyszczenia w strefie.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, zarówno w roku 2017, jak i 2018, strefę wielkopolską dla dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), kadmu (Cd), arsenu (As), niklu (Ni), ołowiu (Pb), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO) oraz ozonu (O₃) zaliczono do klasy A. Do klasy C zaliczono tę strefę ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów: benzo(a)pirenu (B(a)P) oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Z tego powodu konieczne jest przeprowadzenie działań naprawczych w obszarach przekroczeń, obejmujących swym zasięgiem także gminę Śrem. Wyniki dla strefy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Wyniki klasyfikacji strefy wielkopolskiej pod kątem ochrony zdrowia w latach 2017-2018

ROK	KLASY DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ W OBSZARZE STREFY											
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	C ₆ H ₆	CO	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
2017	A	A	C	C	A	A	A	A	A	A	C	A
				C1								
2018	A	A	C	C	A	A	A	A	A	A	C	A
				C1								

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu,
Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017,
Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018

Strefa wielkopolska w ocenie za rok 2018 otrzymała klasę C ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM₁₀ dla 24-godzin w roku kalendarzowym oraz przekroczenie dopuszczalnych wartości pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Dla stref w klasie C wymagane jest opracowanie programu ochrony powietrza.

W oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin przeprowadzono ocenę stanu powietrza dla ozonu, dwutlenku siarki (SO₂) i tlenków azotu (NO_x). Dla wszystkich badanych związków chemicznych strefa otrzymała klasę A, co oznacza, że nie zanotowano przekroczeń poziomu dopuszczalnego. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wyniki klasyfikacji strefy wielkopolskiej pod kątem ochrony roślin w latach 2017-2018

ROK	SYMBOL KLASY WYNIKOWEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ W STREFIE		
	SO ₂	NO _x	O ₃
2017	A	A	A
2018	A	A	A

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu,
Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017,
Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018

Na terenie gminy Śrem nie zostały zlokalizowane punkty pomiarowe jakości powietrza (stacji monitoringu powietrza).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, a w okresie letnim bliskość głównych dróg z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s).

Zaklasyfikowanie strefy wielkopolskiej do klasy C skutkuje koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza, jeśli wcześniej nie powstały. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są niezadowalające, konieczna jest aktualizacja programów ochrony powietrza przez zarząd województwa w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza. Obecnie dla strefy wielkopolskiej zostały opracowane następujące dokumenty:

- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej w zakresie pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz B(a)P, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XXXIII/853/17 z dnia 24 lipca 2017 r.,
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XXIX/565/12 z dnia 17 grudnia 2012 r.,
- Plan działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr V/126/15 z dnia 30 marca 2015 r.,
- Plan działań krótkoterminowych w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLV/1033/18 z dnia 23 kwietnia 2018 r.

Należy podkreślić, że na terenie gminy Śrem znajduje się sieć gazociągowa o długości 160 423 m, od której odbiegają 3 584 przyłącza (2019 r.) Obecność gazociągu pozwala mieszkańcom wybierać pomiędzy źródłami energii, jakimi są węgiel lub drewno a gazem ziemnym, którego spalanie generuje mniejszą emisję zanieczyszczeń.

Poniżej zestawiono zrealizowane przedsięwzięcia związane bezpośrednio lub pośrednio z ochroną powietrza w latach 2017-2018 na obszarze gminy Śrem.

Tabela 21. Przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza realizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Zakup pojazdów komunalnych zasilanych paliwem alternatywnym w postaci gazu LNG i/lub CNG; zmiana systemu zasilania pojazdów użytkowanych przez Spółkę PGK Sp. z o. o. na CNG i LNG (system Dual Fuel) ¹	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Śremie	1 200 000	-	b.d.

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
2.	Modernizacja kotłowni w Domu Pomocy Społecznej w Śremie ²	Powiat Śremski	-	-	n.d.
3.	Wspomaganie ekologicznych form transportu ³	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
4.	Monitoring zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej ⁴	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
5.	Wprowadzenie systemu zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej i urządzeniach komunalnych (np. wodociągi, oczyszczalnie ścieków) ⁵	Gmina Śrem	-	-	n.d.
6.	Wprowadzenie wymogów w zakresie nowego budownictwa na cele użyteczności publicznej (w kierunku budynków zero-energetycznych lub plus-energetycznych) ⁶	Gmina Śrem	-	-	n.d.
7.	Wprowadzenie wymogów w zakresie nowego budownictwa wielorodzinnego na obszarze gminy Śrem ⁷	Gmina Śrem	-	-	n.d.
8.	Wprowadzenie rozwiązań typu e-urząd, dzięki którym ograniczone zostaną osobiste wizyty w urzędach ⁸	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
9.	Wprowadzenie zrównoważonych „Zielonych” zamówień publicznych (np. w obszarze urzędów biurowych) ⁹	Gmina Śrem	-	-	n.d.
10.	Utworzenie stanowiska energetyka gminnego ¹⁰	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
11.	Instalowanie odnawialnych źródeł energii, tj. modułów fotowoltaicznych „PV” ¹¹	Indywidualni mieszkańcy	1 539; b.d.	8 000; b.d.	budżet gminy, środki własne mieszkańców
12.	Instalowanie odnawialnych źródeł energii, tj. elektrowni wiatrowych (mikroinstalacje na potrzeby indywidualne, o łącznej mocy do 0,3 MW) ¹²	Indywidualni mieszkańcy	b.d.	b.d.	b.d.
13.	Podłączenie kolejnych obszarów do miejskiej sieci ciepłowniczej (i potencjalne zintegrowanie z podłączeniem do sieci kanalizacyjnej w celu obniżenia kosztów inwestycji) ¹³	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Operator Sp. z o.o.	692 052	572 786	środki własne
14.	Budowa ścieżek rowerowych na obszarze gminy ¹⁴	Gmina Śrem	-	637 374	środki własne
15.	Wprowadzenie publicznego transportu rowerowego ¹⁵	Gmina Śrem	21 115	27 716	środki własne
16.	Modernizacja infrastruktury transportu publicznego ¹⁶	PKS Poznań S.A.	-	-	-
17.	Zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla transportu pieszego i rowerowego ¹⁷	Gmina Śrem	129 410	856 140	środki własne
18.	Kompleksowa termomodernizacja i modernizacja energetyczna budynku Aresztu Śledczego w Śremie ¹⁸	Areszt Śledczy w Śremie	-	-	-
19.	Termomodernizacja Zespołu Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Nochowcu ¹⁹	Gmina Śrem	2 063 698	-	środki własne, środki zewnętrzne
20.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 6 w Śremie ²⁰	Gmina Śrem	900	5 136 503	środki własne, środki zewnętrzne
21.	Kompleksowa termomodernizacja Centrum Medycznego „Małgorzata” w Śremie	Centrum Medyczne „Małgorzata”	b.d.	b.d.	b.d.
22.	Kompleksowa termomodernizacja budynku szkolnego i Sali gimnastycznej zespołu Szkół Ekonomicznych w Śremie ²¹	Powiat Śremski	149 700	55 000	środki własne
23.	Termomodernizacja budynku stacji uzdatniania wody w Dąbrowie	Śremskie Wodociągi Sp. z o.o.	201 800	-	b.d.
24.	Termomodernizacja obiektu sportowego ²²	Śremski Sport Sp. z o.o.	-	-	n.d.

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
25.	Modernizacja energetyczna zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Śremie, Os. Helenki i Os. Nowa Strzelnica ²³	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Śremie	1 239 873	-	b.d.
26.	Zmiana sposobu ogrzewania z pieców węglowych na piece gazowe ²⁴	Śremskie TBS Sp. z o. o.	45 900	105 900	b.d.
27.	Wsparcie w formie dotacji do wymiany przestarzałych pieców indywidualnych mieszkańców na bardziej efektywne ²⁵	Gmina Śrem	197 650	434 510	środki własne
28.	Budowa energooszczędnego oświetlenia dróg gminnych ²⁶	Gmina Śrem	453 550	437 490	środki własne
29.	Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie - etap I i etap II ²⁷	Gmina Śrem	-	3 355	środki własne, środki zewnętrzne
30.	Budowa i przebudowa dróg na terenie gminy ²⁸	Gmina Śrem	4 607 767	6 261 191	środki własne
31.	Przebudowa nawierzchni dróg powiatowych poprzez podwójne powierzchniowe utrwalenie emulsją i grysami (gm. Śrem, gm. Książ Wlkp., gm. Dolsk, gm. Brodnica)*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	550 002	-	budżet Powiatu Śremskiego
32.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 4074P w m. Sosnowiec*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	416 093	-	budżet Powiatu Śremskiego
33.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 2464P na odcinku Niesłabin-Zbrudzewo*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	841 664	-	budżet Powiatu Śremskiego, budżet gminy
34.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 4071P na odcinku Kadzewo-Mórka*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	1 194 097	-	budżet Powiatu Śremskiego, budżet gminy
35.	Przebudowa nawierzchni drogi 4069P w m. Wyrzeka*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	139 990	-	budżet Powiatu Śremskiego
36.	Remont ciągu pieszego w pasie drogowym drogi powiatowej nr 4070P w Bodzyniewo*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	69 904	-	budżet Powiatu Śremskiego, budżet gminy
37.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 2480P na odcinku od granicy powiatu do m. Kaleje*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	-	427 000	budżet Powiatu Śremskiego
38.	Przebudowa nawierzchni dróg gruntowych na tłuczniowe – drogi powiatowej nr 4069P Błociszewo-Wyrzeka przy użyciu tłuczni kamienno*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	-	157 440	budżet Powiatu Śremskiego
39.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 4062P na odcinku Góra – droga wojewódzka nr 310*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	-	848 408	budżet Powiatu Śremskiego, budżet gminy
40.	Przebudowa nawierzchni dróg gruntowych na tłuczniowe*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	-	939 148,53	budżet Powiatu Śremskiego
41.	Przebudowa ciągu pieszego przy drodze powiatowej nr 4072P w m. Mechlin*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	-	69 479,03	budżet Powiatu Śremskiego

Objaśnienia:

*- zadanie dodatkowe

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

b.d. – brak danych

¹ – Zakup samochodu specjalistycznego zasilanego gazem CNG – śmieciarki bezpylnej 2-komorowej umożliwiającej odbiór dwóch frakcji zebranych odpadów.

³ – Na obszarze Śremu funkcjonują samoobsługowe stacje naprawy rowerów. Ponadto, na terenie miasta Śrem funkcjonuje Miejska Wypożyczalnia Rowerów (w 2017 r. w dwóch lokalizacjach: na promenadzie nad Wartą i przy ul. Grunwaldzkiej – obok budynku Biblioteki Publicznej w Śremie; od 8.05.2018 r. Wypożyczalnia funkcjonuje w nowym miejscu, tj. przy ul. Powstańców Wlkp. 4 - przy Dworcu Autobusowym PKS).W 2017 r. z Wypożyczalni skorzystało 318 osób, w 2018 r. – 164 osoby.

⁴ –Monitoring zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej prowadzony jest na bieżąco na podstawie bazy danych SIM (System Informacji o Mediach).

⁵ – Nie realizowano w okresie sprawozdawczym inwestycji związanych z budową budynków użyteczności publicznej.

⁸ – Łączna ilość pism kierowanych do Urzędu Miejskiego w Śremie za pośrednictwem platformy ePUAP w 2017 r. – 343, w 2018 r. - 960.

⁹ – Brak zamówień spełniających kryteria „zielonych” zamówień publicznych.

¹⁰ – Zadanie zrealizowano w 2016 r. Stanowisko nadal funkcjonuje.

¹¹ – Działanie realizowane przez mieszkańców we własnym zakresie – brak informacji o ilości instalacji i poniesionych kosztach. W 2017 r. z budżetu gminy Śrem udzielono jednej dotacji na montaż paneli fotowoltaicznych na kwotę 1539,00 zł, a w roku 2018 udzielono czterech dotacji w tym zakresie na łączną kwotę 8 000,00 zł.

¹² – Działanie realizowane przez mieszkańców we własnym zakresie – brak informacji o ilości instalacji i poniesionych kosztach.

¹³ – W 2017 r. zrealizowano następujące zadania (łączna długość wybudowanej sieci ciepłowniczej: 1,685 km):

- wykonano sześć nowych przyłączy ciepłych do budynków przy ul. Wojska Polskiego 8, ul. Wojska Polskiego 10, ul. 1 Maja 9, ul. 1 Maja 5, przyłącza ciepłe do węzła nr W-142, do węzła nr W-139 przy w Śremie,
- dokonano przebudowy przyłącza ciepłego do pawilonów handlowych przy ul. 1 Maja oraz przyłącza ciepłego do budynku PSS Spotem,
- wykonano modernizację węzła ciepłego przy ul. Konstytucji 3 Maja 1 w Śremie,
- dokonano wymiany odcinka sieci ciepłowniczej o dł. 90 mb przy ul. Dezyderego Chłapowskiego 10-26 w Śremie,
- wykonano węzeł dwufunkcyjny przy ul. Wojska Polskiego 8, ul. Wojska Polskiego 10 oraz przy ul. 1 Maja 9 w Śremie,
- wykonano modernizację węzła ciepłego przy ul. Kopernika 13D w Śremie.

W 2018 r. zrealizowano następujące zadania (łączna długość wybudowanej sieci ciepłowniczej: 0,322 km):

- wykonano cztery nowe przyłącza ciepłe do budynków przy ul. Żurawiej 6A, ul. Żurawiej 6B, ul. Żurawiej 6C i ul. Dezyderego Chłapowskiego 5 w Śremie,
- dokonano budowy przyłącza ciepłego od komory K-26-4 do węzła ciepłego na terenie Jednostki Wojskowej w Śremie,
- wykonano modernizację węzła ciepłego przy Szkole Podstawowej nr 6 w Śremie oraz węzła ciepłego dla budynku mieszkalnego przy ul. Kopernika 13C w Śremie.

¹⁴ – W 2018 r. zrealizowano zadanie pn.: budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Jeziornej w Śremie (długość 369 m).

¹⁵ – Na terenie miasta Śrem funkcjonuje Miejska Wypożyczalnia Rowerów (w 2017 r. w dwóch lokalizacjach: na promenadzie nad Wartą i przy ul. Grunwaldzkiej – obok budynku Biblioteki Publicznej w Śremie; od 8.05.2018 r. Wypożyczalnia funkcjonuje w nowym miejscu, tj. przy ul. Powstańców Wlkp. 4 (przy Dworcu Autobusowym PKS). W 2017 r. z Wypożyczalni skorzystało 318 osób, w 2018 r. – 164 osób.

Działalność wypożyczalni była efektem współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Śremie oraz Urzędu Miejskiego w Śremie w ramach Miejskiej Akcji promocyjnej „Rowerowy Śrem”. Głównym celem działalności bezpłatnej wypożyczalni rowerów było propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia, wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych, a także stworzenie ciekawych i konstruktywnych form spędzania wolnego czasu.

¹⁷ – Gmina Śrem wspólnie z firmą ENEA Oświetlenie sp. z o. o. realizowała program poprawy bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych. W 2017 roku:

- wykonano doświetlenie pięciu przejść dla pieszych:
  - przy ul. Dezyderego Chłapowskiego (przy postoju taxi) – droga powiatowa,
  - ul. Ludwika Zamenhofs (skrzyżowanie z ul. Powstańców Wlkp) – droga powiatowa,
  - ul. Jana Kilińskiego (przy rondzie Jana Pawła II) – droga wojewódzka,
  - ul. Ludwika Zamenhofs (przy stacji CIRCLE) – droga powiatowa,
  - ul. 1 Maja – droga powiatowa.

Ponadto:

- zamontowano 6 szt. koszy na śmieci na deptaku przy ul. Chłapowskiego/ ul. Grunwaldzkiej oraz 41 szt. koszy na terenie całego miasta Śrem,
- wykonano trzy zestawy ław i stołów w Śremskim Zoo.

W 2018 r.:

- wykonano doświetlenie 13 przejść dla pieszych:
  - ul. Jana Kilińskiego - na wysokości kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusa
  - ul. Jana Kilińskiego - na wysokości kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusa,
  - ul. Jana Kilińskiego - przy skrzyżowaniu z ul. Zieloną,
  - ul. Jana Kilińskiego - przy skrzyżowaniu z ul. Tadeusza Bora Komorowskiego.
  - ul. Grunwaldzka - przy stacji benzynowej,
  - ul. Dezyderego Chłapowskiego przy przychodni zdrowia,
  - ul. Grunwaldzka - Zamenhofs od strony Parku Śremskich Odlewników,
  - ul. Dezyderego Chłapowskiego - skrzyżowanie z ul. Tadeusza Bora Komorowskiego,
  - ul. Dezyderego Chłapowskiego - przy kwaciarni,
  - Aleja Solidarności - przy skrzyżowaniu z ul. Fryderyka Chopina,
  - ul. Jana Kilińskiego - przy skrzyżowaniu z ul. Stanisława Moniuszki,
  - trzy dodatkowe instalacje oświetleniowe w rejonie skrzyżowania ulic: Staszica i Grunwaldzkiej.

Ponadto:

- wykonano oświetlenie w Parku Ekologicznym im. Włodzimierza Puchalskiego,

- wykonano rewitalizację fragmentu Parku Miejskiego im. Powstańców Wielkopolskich (rewitalizacja alejek spacerowych, montaż ławek, oświetlenia, koszy na śmieci, budowa schodów skarpowych),
- zamontowano ławki i kosze na śmieci przy Skwerze 750-lecia w Śremie,
- przeprowadzono generalny remont i przygotowano do nowego sezonu pięć samoobsługowych stacji naprawy rowerów na terenie miasta Śrem.

¹⁹ – Przeprowadzono termomodernizację budynku byłego Zespołu Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Nochowie.

Zakres prac obejmował docieplenie ścian zewnętrznych, stropodachów, wymianę okien i drzwi, wymianę instalacji C.O., wymianę opraw oświetleniowych, montaż paneli fotowoltaicznych.

²⁰ – Przeprowadzono termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej Nr 6 w Śremie. Zakres prac obejmował docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie stropodachów, wymianę okien i drzwi, wymianę instalacji C.O., wymianę opraw oświetleniowych, montaż paneli fotowoltaicznych.

²¹ – W 2017 r. przeprowadzono naprawę dachu budynku sali gimnastycznej, a w roku 2018 dokonano wymiany pieca c.o. w budynku sali gimnastycznej.

²³ – Wykonano termomodernizację budynku przy ul. Konstytucji 3 Maja 1 w Śremie.

²⁴ – Dokonano zmiany sposobu ogrzewania w lokalach przy ul. Ogrodowej 29/17, ul. Ogrodowej 27/9, ul. Ogrodowej 31/9, ul. Jana Kochanowskiego 3/15, ul. Ogrodowej 35/15, ul. Ogrodowej 31/25, ul. Ogrodowej 35/9, ul. Ogrodowej 27/11, ul. Ogrodowej 22/4, ul. Ogrodowej 27/20, ul. Ogrodowej 27/6, ul. Modrzewskiego 10/2.

²⁵ – W 2017 r. udzielono 42 dotacje na wymianę źródeł ogrzewania, w 2018 r. – 87 dotacji.

²⁶ – W 2017 roku wykonano oświetlenie dróg gminnych (75 lamp) w następujących lokalizacjach: Krzyżanowo – w kierunku Błociszewa, Krzyżanowo - Huby, Kaleje (etap II), Psarskie (ul. Bzowa), Zbrudzewo (ul. Leśna), Nochowo (ul. Leśna), Kadzewo (etap I), Niesłabin (ul. Jeziorna) – etap I, Śrem (ul. Roweckiego, ul. Kopernika 23-25, ul. Święcickiego – Corner Park), Łęg (przy przystanku i na końcu – lampa solarna). W 2018 roku wykonano oświetlenie dróg gminnych (111 lamp) w następujących lokalizacjach: Krzyżanowo – w kierunku Błociszewa, Sosnowiec (ul. Leśna – Kasztanowa), Zbrudzewo (ul. Czereśniowa), Błociszewo (ul. Leśna), Śrem (ul. Farna – TBS), Luciny (ul. Wspólna), Zbrudzewo (ul. Leśna, ul. Śremska).

²⁷ – Opracowano dokumentację projektową, uzyskano pozwolenie na budowę. Rozpoczęcie prac planowane jest na marzec 2019 r.

²⁸ – W 2017 r. wybudowano łącznie 2,107 km dróg, realizując następujące zadania:

- budowa drogi w Dalewie – etap III,
  - budowa ul. Mariana Zielińskiego i ul. Franciszkańskiej – etap II,
  - budowa drogi w Grzymysławiu – etap I,
  - budowa ul. Heweliusza w Śremie,
  - budowa ul. Krętej w Śremie – etap II,
  - budowa ul. Nowe Osiedle w Mechlinie – etap I.
- W 2018 r. wybudowano i przebudowano łącznie 2536,5 km dróg:
- budowa ul. Brzechwy i ul. Makuszyńskiego w Śremie – etap II,
  - budowa drogi w Dalewie – etap IV,
  - budowa ul. Grunwaldzkiej w Śremie – przebudowa przepustu,
  - budowa drogi gminnej w Grzymysławiu – etap II,
  - budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Jeziornej w Śremie,
  - rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej na terenie miasta i gminy Śrem,
  - budowa ul. Nowe Osiedle w Mechlinie – etap II,
  - budowa ul. Spokojnej w Mórce – etap I,
  - budowa dróg gminnych w Nochowie – ul. Wiosenna – etap I,
  - przebudowa ul. Nowowiejskiego w Śremie – etap I,
  - przebudowa ul. Szafirkowej w m. Psarskie – etap I,
  - budowa ulic Święcickiego i ul. Chełmońskiego w Śremie.

^{2, 5, 6, 7, 9, 16, 18, 22} – Nie zrealizowano.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.4 OCHRONA PRZYRODY

Na obszarze gminy Śrem występują różne typy ekosystemów zróżnicowanych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, jednak zdecydowanie dominuje krajobraz rolniczy. Na terenie gminy tereny prawnie chronione (z wyjątkiem obszarów Natura 2000) zajmują powierzchnię 5 464,67 ha, co stanowi ponad 26% powierzchni całkowitej gminy. Tereny i obiekty chronione wykazują duże zróżnicowanie: występuje tu rezerwat przyrody, parki krajobrazowe, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000 oraz pomniki przyrody. Brak jest pozostałych form ochrony przyrody, tj.: parków narodowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz stanowisk dokumentacyjnych.

W omawianym okresie sprawozdawczym na obszarze gminy Śrem realizowano wskazane w tabeli poniżej przedsięwzięcia związane z utrzymaniem lasów, zieleni oraz pośrednio z ochroną przyrody.

Tabela 22. Przedsięwzięcia związane z utrzymaniem i kształtowaniem lasów, terenów zielonych oraz pośrednio z ochroną przyrody realizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Utrzymanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000	Nadleśnictwo Piaski	1 571	1 244	środki własne, środki zewnętrzne
2.	Realizacja zadań ochronnych (dla obszarów Natura 2000) zapisanych w planach zadań ochronnych i planie urządzenia lasu	Nadleśnictwo Babki	w.b.		środki własne
3.	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych oraz zasad ochrony przyrody i krajobrazu ¹	Gmina Śrem	w ramach kosztów poniesionych na opracowanie planów		środki własne
4.	Realizacja planu urządzenia lasu	Nadleśnictwo Piaski	w.b.		środki własne
5.	Nasadzenia drzew i krzewów na terenie gminy ²	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
6.	Pielęgnacja i bieżące utrzymywanie terenów zieleni urządzonej na terenie gminy ³	Gmina Śrem	762 600	864 806	środki własne

Objaśnienia:

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

¹ – Zrealizowano zgodnie z zasadami sporządzania dokumentów planistycznych.

² – W latach 2017-2018 dokonano nasadzeń drzew i krzewów na terenach zieleni urządzonej w ramach umów kompleksowych na utrzymanie ww. terenów.

³ – W latach 2017-2018 pielęgnacja i bieżące utrzymanie zieleni urządzonej odbywało się w ramach umów kompleksowych na utrzymanie ww. terenów.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.5 OCHRONA PRZED HAŁASEM

Największe zagrożenie ze względu na rozległy obszar poddany oddziaływaniu, a także liczbę osób narażonych stanowi obecnie hałas komunikacyjny, a w tym - hałas drogowy. Na terenie gminy Śrem do głównych źródeł hałasu komunikacyjnego należą:

- odcinki dróg wojewódzkich nr 310, 432, 434, 436,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Największe obciążenie ruchem notuje się na drogach wojewódzkich. Według Generalnego Pomiaru Ruchu, przeprowadzonego w 2015 roku, na terenie gminy obciążenie ruchem waha się od 3 989 do 11 773 pojazdów na dobę (przy średniej dla województwa wielkopolskiego – 4 250 pojazdów/dobę).

Największe natężenie odnotowano na odcinku CZMOŃ-ŚREM DW432 /OBWODNICA/ – 11 773 pojazdów/dobę.

Tabela 23. Średni dobowy ruch na drogach wojewódzkich w punktach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Śrem

NR DROGI	NR PUNKTU POMIAROWEGO	NAZWA ODCINKA	SDRR 2015	RODZAJOWA STRUKTURA RUCHU POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH						
				MOTOCYKLE	SAMOCHODY OSOBOWE, MIKROBUSY	LEKKIE SAMOCHODY CIĘŻAROWE(DOSTAWCZE)	SAMOCHODY CIĘŻAROWE		AUTOBUSY	CIĄGNIKI ROLNICZE
							BEZ PRZYCZEPY	Z PRZYCZEPĄ		
[pojazdów / dobę]										
310	30164	GRABIANOWO-ŚREM	7 455	67	6 568	380	179	216	30	15
432	30178	JERKA-ŚREM	6 285	57	5 085	572	207	308	31	25
432	30291	ŚREM /PRZEJŚCIE/	5 699	23	4 593	211	239	564	46	23
432	30181	ŚREM-ZANIEMYŚL	3 989	40	2 904	495	219	299	16	16
434	30192	CZMOŃ-ŚREM DW432 /OBWODNICA/	11 773	59	9 807	812	318	706	71	0
434	30293	ŚREM DW432-DW436 /OBWODNICA/	11 182	56	8 968	671	425	1 029	22	11
434	30193	ŚREM DW436-DOLSK	9 724	58	8 052	632	214	681	58	29

*SDRR – Średni Dobowy Ruch Roczny

źródło: Generalny Pomiar Ruchu, 2015, GDDKiA

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi, w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego. Stały wzrost ilości pojazdów oraz natężenia ruchu komunikacyjnego spowodował, że zagrożenie hałasem komunikacyjnym jest dużo większe niż hałasem przemysłowym.

Monitoring hałasu ma na celu dostarczenie informacji niezbędnych dla potrzeb ochrony przed hałasem. Zadanie to realizowane jest poprzez instrumenty planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne i programy ochrony przed hałasem, a także rozwiązania techniczne ukierunkowane na źródła lub minimalizujące ich oddziaływanie, np. ekrany akustyczne.

Na terenie województwa wielkopolskiego zostały uchwalone następujące programy, obejmujące swoimi wytycznymi tereny gminy Śrem¹⁵:

- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa wielkopolskiego na lata 2011-2023 uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą nr XIV/210/11 z dnia 26 września 2011 r.
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu ponad 3 000 000 pojazdów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014-2023 uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr LI/980/14 z dnia 27 października 2014 r.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonują obowiązkowo:

¹⁵ Raport o stanie klimatu akustycznego województwa wielkopolskiego, 2018 r.

- starostowie - dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- zarządcy dróg, linii kolejowych, lotnisk, jeśli eksploatacja drogi, linii kolejowej lub lotniska może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny stanu akustycznego środowiska na obszarach nieobjętych obowiązkiem opracowania map akustycznych, tj. na terenie miast o liczbie mieszkańców poniżej 100 tysięcy oraz na terenach położonych przy drogach o natężeniu ruchu poniżej 8 200 pojazdów na dobę.

Metodyka i częstotliwość wykonywania pomiarów określone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. z 2011 r. nr 140, poz. 824). Parametrem wykorzystywanym do oceny warunków korzystania ze środowiska jest poziom równoważny. W polityce długofalowej oraz w programach ochrony środowiska przed hałasem parametrem wykorzystywanym jest wskaźnik długookresowy L_{DWN} . Wskaźnik ten wyraża średni poziom dźwięku w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich dób roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od g. 6.00 do g. 18.00), pory wieczoru (od 18.00 do 22.00) oraz pory nocy (od 22.00 do 6.00).

W przypadku hałasów pochodzących od dróg i linii kolejowych dopuszczalny poziom hałasu dla wskaźnika długookresowego L_{DWN} wynosi - w zależności od przeznaczenia terenu - od 50 dB do 70 dB, natomiast dla wskaźnika L_N (długookresowy poziom hałasu w porze nocy) od 45 dB do 65 dB. W odniesieniu do pojedynczej doby ustalono wartość dopuszczalną równoważnego poziomu hałasu ($L_{Aeq D}$) w porze dnia równą od 50 dB do 68 dB, natomiast wartość równoważnego poziomu hałasu w porze nocy ($L_{Aeq N}$) ustalono od 45 dB do 60 dB.

W badanym okresie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu nie przeprowadzał pomiarów natężenia hałasu na terenie gminy Śrem, a Starostwo Powiatowe w Śremie nie wyznaczyło na terenie gminy obszarów cichych ani obszarów ograniczonego użytkowania.

W tabeli poniżej zestawiono zrealizowane przedsięwzięcia wskazane w obowiązującym Programie ochrony środowiska, związane bezpośrednio lub pośrednio z ochroną przed hałasem w latach 2017-2018 na obszarze gminy Śrem. Należy zaznaczyć, że zadania dotyczące budowy i modernizacji dróg oraz ścieżek rowerowo-piesznych również znacząco przyczyniają się do poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy.

Tabela 24. Przedsięwzięcia związane z ochroną przed hałasem z terenu Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji) ¹	Gmina Śrem	W ramach kosztów poniesionych na opracowanie planów		środki własne

Objaśnienia:

1 - Zrealizowano zgodnie z zasadami sporządzania dokumentów planistycznych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.6 OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIJONIZUJĄCYM

Na pojęcie pola elektromagnetycznego, zgodnie ze ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, składają się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne

o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

Źródłami sztucznego promieniowania elektromagnetycznego w środowisku są przede wszystkim stacje bazowe GSM/UMTS/CDMA/LTE, nadajniki RTV, linie i stacje elektroenergetyczne. Źródłami promieniowania elektromagnetycznego są również urządzenia codziennego użytku, tj. telewizory, monitory, mikrofalówki, telefony komórkowe i inne. Często urządzenia te znacznie bardziej oddziałują na zdrowie ludzi niż np. nadajniki GSM czy linie wysokiego napięcia. Oprócz sztucznych źródeł promieniowania występują również źródła naturalne, takie jak promieniowanie słoneczne i promieniowanie ziemskie.

W gminie Śrem znajduje się 10 stacji telefonii komórkowych, których rozmieszczenie prezentuje Mapa 6.

Objaśnienia:

	sieć T-mobile
	sieć Aero-2
	sieć Plus
	sieć NetWorkS!
	sieć Play

Mapa 6. Rozmieszczenie stacji telefonii komórkowych na terenie gminy Śrem
źródło: www.beta.btsearch.pl

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645).

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz, w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa, w miejscach dostępnych dla ludności, usytuowanych:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy;
- w pozostałych miastach;
- na terenach wiejskich.

Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego. Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadził pomiary poziomów pól elektromagnetycznych na terenie gminy Śrem w punkcie pomiarowym przy ul. Dezyderego Chłapowskiego 22 w Śremie, w latach 2008-2017. Najnowszy wynik pomiarowy (2017 r.) był równy 0,35 V/m. Wobec tego, że poziom dopuszczalny wynosi 7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz, w Śremie nie występują przekroczenia poziomu dopuszczalnego. W porównaniu do pomiarów z lat 2014 (0,50 V/m) i 2011 (0,57 V/m), natężenie składowej elektrycznej pola w ww. badanym punkcie jest mniejsze.

Tabela 25. Pomiary natężenia pól elektromagnetycznych na terenie gminy Śrem w 2008 r., 2011 r., 2014 r. i 2017 r.

LP.	MIEJSCE PRZEPROWADZANIA KONTROLI	ROK	NATĘŻENIE SKŁADOWEJ ELEKTRYCZNEJ POLA W [V/m]
1.	ul. Dezyderego Chłapowskiego 22, Śrem	2008	< 0,8 V/m *)
2.	ul. Dezyderego Chłapowskiego 22, Śrem	2011	0,57 V/m
3.	ul. Dezyderego Chłapowskiego 22, Śrem	2014	0,50 V/m
4.	ul. Dezyderego Chłapowskiego 22, Śrem	2017	0,35 V/m

*) poniżej zakresu czułości sondy pomiarowej

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu;
Monitoring Pól Elektromagnetycznych w 2008 r., Monitoring Pól Elektromagnetycznych w 2011 r.,
Monitoring Pól Elektromagnetycznych w 2014 r. oraz Monitoring Pól Elektromagnetycznych w 2017 r.

Tabela 26. Zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem niejonizującym zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Uwzględnianie w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego ¹	Gmina Śrem	W ramach kosztów poniesionych na opracowanie planów		środki własne
2.	Monitoring emisji pól elektromagnetycznych	WIOŚ Poznań	w.b.	w.b.	środki własne

Objaśnienia:

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

¹ - Zrealizowano zgodnie z zasadami sporządzania dokumentów planistycznych.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.7 OCHRONA GLEB I ZASOBÓW MINERALNYCH

Program *Monitoring chemizmu gleb ornych Polski* stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) - Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2015.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od ponad 20 lat, tj. od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju.

Zarówno na terenie gminy Śrem, jak na terenie powiatu śremskiego, nie zlokalizowano żadnego punktu badawczego.

Złoża kopalin występujące w granicach gminy Śrem zostały scharakteryzowane w podrozdziale 2.5.2.

Ochrona gleb obejmuje również zapobieganie powstawaniu ruchom masowym. Wybrane tereny zagrożone ruchami masowymi, w tym powstawaniu osuwisk, są corocznie wiosną i jesienią monitorowane metodą obserwacyjną (na terenie gminy Śrem nie została ustalona potrzeba prowadzenia monitoringu instrumentalnego). Monitoring jest prowadzony zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumentacji pn. *Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy dla Powiatu Śremskiego, opracowanej w 2015 roku.*

W tabeli poniżej przedstawiono zadania z zakresu ochrony gleb i zasobów mineralnych, realizowanych na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.

Tabela 27. Zadania z zakresu ochrony gleb i zasobów mineralnych zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża Dąbrowa Śremska*	Starosta Śremski	w.b.	w.b.	środki własne
2.	Monitoring obserwacyjny terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	Starosta Śremski	w.b.	w.b.	środki własne
3.	Udzielenie koncesji na wydobycie kopalin ze złoża Mechlin I i Luciny MP I*	Marszałek Województwa Wielkopolskiego	-	w.b.	środki własne

Objaśnienia:

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

*- zadanie dodatkowe

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania i Urząd Miejski w Śremie

3.8 GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina Śrem wchodzi w skład VI regionu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. Regiony zostały wydzielone w *Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022*. Województwo wielkopolskie podzielono na 10 regionów, w których wyznaczono regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

Gmina Śrem przynależy do Porozumienia Międzygminnego, które realizuje Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu. Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie gminy Śrem to Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Mateuszewie, który stanowi punkt przeładunkowy i jest częścią instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w ramach Zakładu Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu. PSZOK przyjmuje odpady komunalne zebrane w sposób selektywny, wytworzone przez mieszkańców gminy. Do punktu można oddawać odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne, a także odpady problemowe, takie jak lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, baterie oraz akumulatory. Szczegółowe zasady funkcjonowania PSZOK-u są zamieszczone w Regulaminie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zlokalizowanego na terenie gminy Śrem w Mateuszewie.

W Mateuszewie znajduje się również instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów - kompostownia przyzłowa.

W 2018 roku odebrano z terenu gminy Śrem 15 643,307 Mg. Większość z nich stanowiły zmieszane odpady komunalne – 12 698,38 Mg. Roczne wydatki w 2018 r. poniesione przez gminę Śrem w związku z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych wyniosły 5 948 221,85 zł. Kwota obejmuje koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- obsługi administracyjnej systemu;
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r. poz. 1454 z późn. zm.) w roku 2018 w gminie Śrem osiągnięto następujące poziomy recyklingu:

- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania: 0,46% (do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania);
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła: 37,38% (poziom recyklingu wymagany w roku 2018 r. to minimum 30%);
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych: 100% (poziom recyklingu wymagany w roku 2018 r. to minimum 50%).

Wobec tego gmina spełnia wymagania dotyczące obligatoryjnych poziomów recyklingu.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Śrem.

Tabela 28. Zestawienie ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Śrem w roku 2017 i 2018

KOD ODPADÓW	RODZAJ ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW [Mg]	
		2017	2018
10 –Odpady z procesów termicznych			
10 01 - Odpady z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw (z wyłączeniem grupy 19)			
10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły (z wyłączenie pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)	-	-
15 - Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach			
15 01 - Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)			
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	269,420	332,060
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	427,520	505,980
15 01 04	Opakowania z metali	-	-

KOD ODPADÓW	RODZAJ ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW [Mg]	
		2017	2018
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	-	-
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	-	-
15 01 07	Opakowania ze szkła	437,360	468,320
16 - Odpady nieujęte w innych grupach			
16 01 - Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)			
16 01 03	Zużyte opony	-	8,02
16 81- Odpady powstałe w wyniku wypadków i zdarzeń losowych			
16 81 02	Odpady inne niż wymienione w 16 81 01	-	-
17 - Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)			
17 01 - Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)			
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	1 219,700	321,800
17 01 02	Gruz ceglany	233,360	14,680
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	714,120	644,540
17 02 - Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych			
17 02 03	Tworzywa sztuczne	-	-
17 04 - Odpady i złomy metaliczne oraz stopów metali			
17 04 05	Żelazo i metal	-	-
17 06 - Materiały izolacyjne oraz materiały budowlane zawierające azbest			
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	-	-
17 09 - Inne odpady z budowy, remontów i demontażu			
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	-	-
20 - Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie			
20 01 - Odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie (z wyłączeniem 15 01)			
20 01 01	Papier i tektura	-	-
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	190,820	234,700

KOD ODPADÓW	RODZAJ ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW [Mg]	
		2017	2018
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	-	-
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	-	5,115
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	-	-
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	1,151	1,207
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02, 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	-	-
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	-	-
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	-	6,120
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	-	5,600
20 01 38	Drewno inne niż wymienione w 20 01 37	-	-
20 01 39	Tworzywa sztuczne	-	-
20 01 40	Metale	-	-
20 10 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	-	-
20 02 - Odpady z ogrodów i parków (w tym z cmentarzy)			
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	1 535,360	1 461,320
20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	311,600	318,980
20 03 - Inne odpady komunalne			
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	12 344,100	12 698,38
20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów	421,600	344,820
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	284,000	332,320
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	-	-
Suma		18 390,110	17 671,400

źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Śrem za 2017 rok i 2018 rok

Azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych sporządzonym przez Ministra Zdrowia jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia przy długotrwałym oddziaływaniu na drogi oddechowe. Od 28 września 1998 r. w Polsce obowiązuje całkowity zakaz produkowania wyrobów zawierających azbest. Wykorzystywanie wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowanych urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest wymaga zachowania szczególnych procedur postępowania i przestrzegania przepisów, aby nie następowała emisja włókien azbestowych do środowiska i nie powodowała narażenia zdrowia ludzkiego.

Biorąc pod uwagę wpływ czasu i naturalne procesy zużycia, stan tych elementów będzie się w miarę upływu lat pogarszał, a problem zgodnego z prawem zagospodarowania odpadów azbestowych będzie z roku na rok narastał. Prognozę ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest oparto o założenia *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*. Ustalono, że zewidencjonowana ilość wyrobów zawierających azbest zostanie usunięta do 2032 r. w sposób systematyczny.

Dane dotyczące masy wyrobów zawierających azbest wg posiadaczy na terenie gminy Śrem, pochodzące z Bazy Azbestowej, zostały przedstawione w poniższej tabeli. Dane wprowadzane do Bazy pochodzą od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o wyrobach zawierających azbest Burmistrzowi Śremu, natomiast inne podmioty – Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego.

Tabela 29. Masa wyrobów zawierających azbest wg posiadaczy na terenie gminy Śrem

ZINWENTARYZOWANE [kg]			UNIESZKODLIWIONE [kg]			POZOSTAŁE DO UNIESZKODLIWIENIA [kg]		
OGÓŁEM	OSOBY FIZYCZNE	OSOBY PRAWNE	OGÓŁEM	OSOBY FIZYCZNE	OSOBY PRAWNE	OGÓŁEM	OSOBY FIZYCZNE	OSOBY PRAWNE
6 172 985	5 487 715	685 270	1 296 482	1 077 411	219 071	4 876 503	4 410 304	466 199

źródło: Baza Azbestowa, www.bazaazbestowa.gov.pl (stan na dn. 15.07.2019 r.)

Masa wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie gminy stanowi ok 0,8% wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu województwa wielkopolskiego. Według danych zawartych w Bazie Azbestowej do 15.07.2019 r. z terenu analizowanej jednostki administracyjnej unieszkodliwiono 21% wyrobów azbestowych, z czego 83% stanowiły wyroby będące w posiadaniu osób fizycznych.

Na obszarze gminy Śrem wyroby zawierające azbest występują przede wszystkim w obiektach budowlanych mieszkalnych i gospodarczych, głównie w postaci różnego rodzaju płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych w latach ubiegłych do wykonania pokryć dachowych oraz elewacji budynków: W01 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie i W02 - płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa.

W gminie Śrem w 2017 r. zrealizowano 61 wniosków, unieszkodliwiając 110,653 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast w 2018 r. zrealizowano 59 wniosków, unieszkodliwiając 96,344 Mg wyrobów azbestowych, co przyczyniło się do ograniczenia negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością włókien azbestowych w powietrzu i ograniczenia szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko poprzez wywóz odpadów zawierających azbest na przystosowane do tego celu składowisko odpadów niebezpiecznych.

W tabeli poniżej przedstawiono zadania związane z gospodarką odpadami zrealizowane w latach 2017-2018.

Tabela 30. Przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Wykonywanie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ¹	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
2.	Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci” ²	Gmina Śrem	1 461	7 228	środki własne
3.	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest ³	Gmina Śrem	14 890	-	środki własne (3 490), środki Ministerstwa Rozwoju (11400)
4.	Monitoring zrehabilitowanego składowiska w Górze ⁴	Gmina Śrem	1 720	2 850	środki własne
5.	Modernizacja systemu monitoringu wód podziemnych zrehabilitowanego składowiska odpadów komunalnych w Górze ⁵	Gmina Śrem	15000	-	środki własne
6.	Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie Powiatu Śremskiego	Powiat Śremski	43 496	28 926	środki własne gminy, WFOŚiGW w Poznaniu
7.	Likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów, sprzątanie lasów*	Nadleśnictwo Konstantynowo	3 000	3 000	środki własne
8.	Monitoring składowiska odpadów w Mateuszewie	PGK w Śremie Sp. z o. o.	10 000	10 000	środki własne
9.	Monitoring zrehabilitowanego mogilnika w Mateuszewie	PGK w Śremie Sp. z o. o.	15 000	15 000	środki własne
10.	Budowa i doposażenie PSZOK w Mateuszewie	Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu	185 000	1 500	b.d.

Objaśnienia:

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

b.d. – brak danych

* - zadanie dodatkowe

¹ – Sprawozdania zostały przekazane w ustawowym terminie.

² – W 2017 r. zlikwidowano sześć „dzikich wysypisk śmieci”, a w 2018 r. – 16.

³ – W 2017 r. zrealizowano zadanie pn. „Wykonanie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem”. Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, Burmistrz Śremu gromadzi informacje o wyrobach zawierających azbest, przekazywane przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami oraz przekazuje je Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego za pośrednictwem Bazy Azbestowej.

⁴ – Zgodnie z obowiązującymi przepisami, monitoring zamkniętego składowiska odpadów w Górze prowadzony jest dwukrotnie w ciągu roku.

⁵ – W 2017 r. wykonano modernizację systemu monitoringu wód podziemnych zrehabilitowanego składowiska odpadów w Górze, w wyniku której zlikwidowano piezometry P-1 i P-2 oraz wykonano nowy piezometr P-1bis w pobliżu zlikwidowanego piezometru P-1.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.9 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy klęski o charakterze naturalnym, takie jak: powodzie, huragany, trzęsienia ziemi albo katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi jak: uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych,

wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp. zwane poważnymi awariami. Najważniejsza w przeciwdziałaniu powstania zagrożeń jest prewencja, czyli ograniczenie do minimum prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy lub awarii.

Zagrożenie w postaci wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w gminie Śrem ma miejsce, z uwagi na działalność zakładu o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej, jakim jest¹⁶:

- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „BUT-GAZ” Robert Ustasiak, 63-100 Śrem, ul. Podwale 1, Rozlewnia Gazu Płynnego w Śremie, 63-100 Śrem, ul. Wiosenna 8.

Na terenie gminy Śrem nie są zlokalizowane zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.

W celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia poważnej awarii, zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii są co najmniej raz w roku kontrolowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu.

W ewidencji WIOŚ, według stanu na koniec roku 2018, w gminie Śrem znajdowało się 125 podmiotów korzystających ze środowiska, spośród których skontrolowano 20 podmiotów. W latach 2017-2018 przeprowadzono łącznie 10 kontroli planowych i 10 pozaplanowych, w tym siedem interwencyjnych. W trakcie sześciu kontroli w terenie nie stwierdzono naruszeń przepisów z zakresu ochrony środowiska. Pozostałe kontrole ujawniły nieprawidłowości, których skutki przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 31. Wyniki kontroli WIOŚ w Poznaniu zakładów korzystających ze środowiska na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

Kontrole w terenie zakładów korzystających ze środowiska w latach 2017-2018 na terenie gminy Śrem								
Liczba kontroli zakładów w terenie	Liczba kontroli ze stwierdzonymi naruszeniami	Liczba działań pokontrolnych					Decyzje wymierzające kary	
		Zarządzenia pokontrolne	Mandaty karne	Decyzja ustalająca termin i wstrzymująca	Wnioski o ukaranie do sądów	Wnioski do organów ścigania	Liczba	Kwota
20	14	10	9	0	0	2	3	1 500

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

Na terenie gminy mogą występować również zagrożenia pochodzące z komunikacji. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów oraz niezadowalającego stanu technicznego dróg, rośnie ryzyko zagrożenia. Za potencjalne źródło awarii można uznać ciągi komunikacyjne oraz stacje paliw, jako miejsca wypadków drogowych i potencjalnego zagrożenia skażeniem produktami ropopochodnymi gleb i wód. Zbiorniki paliw płynnych znajdujące się na stacjach paliw zlokalizowanych na terenie gminy Śrem stanowią ponadto zagrożenie pożarowe i wybuchowe.

W latach 2010-2017 na terenie gminy Śrem nie wystąpiły poważne awarie, w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁷.

¹⁶ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, stan na dzień 31.12.2017 r.

Ponadto, w związku z niewłaściwym gospodarowaniem odpadami zgromadzonymi w ramach działalności prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „SANBUD” Sp. z o. o., obecnie w likwidacji, na terenie byłej cegielni w Pyszącej, istnieje zagrożenie wystąpienia pożaru odpadów. W latach 2017-2018 wielokrotnie miały miejsce pożary odpadów na wspomnianym terenie. Obecnie Starosta Śremski prowadzi egzekucję administracyjną wykonania przez ww. podmiot obowiązku usunięcia odpadów zgromadzonych w ramach cofniętego ww. spółce zezwolenia na zbieranie odpadów. Ponadto, w związku ze zdeponowaniem na przedmiotowym terenie odpadów w wyrobisku poeksploatacyjnym w ramach zezwolenia na odzysk odpadów, istnieje zagrożenie zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

W poniższej tabeli przedstawiono zadania realizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018 w przedmiotowym obszarze interwencji.

Tabela 32. Przedsięwzięcia związane z ochroną przed poważnymi awariami zrealizowane w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Rozbudowa systemu ostrzegania i alarmowania ludności na terenie gminy Śrem o 31 punktów alarmowych ¹	Gmina Śrem	-	-	n.d.
2.	Zakup sorbentu dla KP PSP w Śremie z przeznaczeniem na usuwanie skutków powypadkowych na drogach powiatowych na terenie Powiatu Śremskiego*	Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie	5 000	-	środki własne

Objaśnienia:

n.d. – nie dotyczy

*- zadanie dodatkowe

¹ - Nie zrealizowano zadania ze względu na brak dofinansowania ze źródeł zewnętrznych.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

3.10 EDUKACJA EKOLOGICZNA

Edukacja ekologiczna na terenie gminy Śrem prowadzona jest w głównej mierze w placówkach oświatowych: szkołach i przedszkolach. System kształcenia uczniów nastawiony jest na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej. We wszystkich szkołach realizowane są programy ekologiczne, zgodnie z Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej. Realizując takie programy szczególną uwagę zwraca się na prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie. Pokazuje się dzieciom w ten sposób efekty zarówno negatywnej, jak i pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako drogi właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych. W szkołach średnich i wyższych wśród celów nauczania pojawiają się zagadnienia dotyczące wiedzy o środowisku i relacjach w nim zachodzących, złożoności procesów, którym podlega środowisko i konieczności zachowania równowagi ekologicznej.

Duży udział w zadaniach edukacyjnych mają organizowane konkursy dla młodzieży szkolnej, warsztaty edukacyjne oraz akcje tematyczne skierowane także do wszystkich mieszkańców gminy, a także całego powiatu śremskiego. W tabeli poniżej zamieszczono informację na temat zrealizowanych w gminie działań w ramach edukacji ekologicznej.

¹⁷ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, stan na dzień 31.12.2017 r.

Tabela 33. Przedsięwzięcia związane z edukacją ekologiczną zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018

LP.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA ZADANIE	KOSZTY REALIZACJI [zł]		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
			2017	2018	
1.	Uczestnictwo w ogólnościowych bądź europejskich wydarzeniach związanych z oszczędzaniem energii bądź ochrona klimatu (np. Dni Ziemi, Dzień bez samochodu) ¹	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
2.	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych ²	Gmina Śrem	4 988	9 739	środki własne
3.	Realizacja planów edukacyjnych dla szkół z zakresu OZE ³	Gmina Śrem	w.b.	w.b.	środki własne
4.	Udział w projekcie: Ekologiczny Rytm Miasta Śrem II	Śremski Ośrodek Kultury	-	-	b.d.
5.	Współorganizacja z urzędami gmin oraz placówkami oświatowymi wszystkich szczebli i innymi lokalnymi podmiotami akcji „Sprzątanie Świata” - zakup wyposażenia dla uczestników akcji oraz dofinansowanie transportu zebranych odpadów ⁴	Powiat Śremski	1 312	1 333	b.d.
6.	Współorganizacja z placówkami oświatowymi i innymi lokalnymi podmiotami w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. konkursy, festyny) ⁵	Powiat Śremski	11 842	11 195	b.d.
7.	Organizacja spotkań informacyjno – szkoleniowych, dotyczących działań proekologicznych na obszarach wiejskich ⁶	Powiat Śremski	8 460	7 500	b.d.
8.	Prowadzenie zajęć edukacyjnych dla osób w różnych grupach wiekowych	Nadleśnictwo Konstantynowo	w.b.	w.b.	środki własne
9.	Zajęcia edukacyjne w szkołach i przedszkolach	Nadleśnictwo Piaski	500	500	środki własne
10.	Sadzenie drzew z okazji 100-lecia Odzyskania Niepodległości*	Nadleśnictwo Piaski	w.b.	w.b.	środki własne

Objaśnienia:

w.b. – koszty wpisane w zadania własne jednostki (wydatki bieżące)

b.d. – brak danych

* – zadanie dodatkowe

¹ – Corocznie gmina Śrem prowadzi kampanię informacyjną dot. udziału w akcji „60+ Godzina dla Ziemi”, dając przykład aktywnego uczestnictwa poprzez wyłączenie na godzinę oświetlenia wieży wodociągowej w Śremie.

Gmina promuje uczestnictwo w Europejskim Tygodniu Zrównoważonego Transportu i obchody Dnia bez Samochodu (22 września), zachęcając mieszkańców do korzystania z Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej w Śremie. Inne kampanie edukacyjne: „Kochasz dzieci, nie pal śmieci!”/”Dbaj o siebie, nie pal śmieci!” - kampania uświadamiająca szkodliwość spalania odpadów w paleniskach domowych; „Listy dla Ziemi” – w ramach akcji Gminny Konkurs Ekologiczny „Najpiękniejszy List w Gminie”; Stop wypalaniu traw – kampania uświadamiająca szkodliwość wypalania roślinności.

² – Wydruk i dystrybucja ulotek (2017 r. - ulotki dotyczące zasad segregacji odpadów; 2018 r. – ulotki dotyczące EcoHarmonogramu – bezpłatnej aplikacji dot. harmonogramu wywozu i zasad segregacji odpadów). Sprzątanie świata – ogólnościowa kampania na rzecz promowania właściwego pozbywania się odpadów, ich recyklingu oraz ograniczania ich produkcji. W akcji uczestniczą głównie placówki oświatowe z terenu gminy Śrem (szkoły, przedszkola). Zakupiono dla uczestników akcji z terenu gminy rękawice i worki na odpady oraz pokryto koszty transportu zebranych odpadów za łączną kwotę 1122,9 zł w 2017 r. oraz 1114,97 zł w 2018 r.

³ – Urząd Miejski w Śremie uczestniczy i organizuje różnorodne projekty proekologiczne akcentujące edukację ekologiczną:

- Najpiękniejszy List w Gminie – konkurs organizowany w ramach ogólnopolskiej akcji Listy dla Ziemi, skierowany do najmłodszych dzieci, skłaniający je do wypowiedzi w formie listu lub pracy plastycznej na temat potrzeby chronienia środowiska,
- Godzina dla Ziemi 60+ - ogólnościowa kampania mająca na celu zachęcanie ludzi do ograniczania zużycia energii i tym samym emisji do atmosfery,

- Kochasz dzieci nie pal śmieci / Dbaj o siebie, nie pal śmieci! – kampania uświadamiająca szkodliwość spalania odpadów w paleniskach domowych,
- Sprzątanie świata – ogólnoświatowa kampania na rzecz promowania właściwego pozbywania się odpadów, ich recyklingu oraz ograniczania ich produkcji,
- Zajęcia o tematyce ekologicznej w przedszkolach i szkołach prowadzone przez pracowników Urzędu Miejskiego

⁴ – „Sprzątanie Świata” w roku 2017 - zakupiono dla uczestników akcji z terenu powiatu rękawice i worki na śmieci za łączną kwotę 813,97 zł w tym dla uczestników z terenu gminy Śrem za kwotę ok. 416 zł oraz pokryto koszty transportu zebranych odpadów z terenu gminy Śrem za kwotę 895,80 zł;

„Sprzątanie Świata” w roku 2018 - zakupiono dla uczestników akcji z terenu powiatu rękawice i worki na śmieci za łączną kwotę 997,37 zł, w tym dla uczestników z terenu gminy Śrem za kwotę ok. 448,00 zł oraz pokryto koszty transportu zebranych odpadów za łączną kwotę 1525,07 zł, w tym z terenu Gminy Śrem za kwotę 885,07 zł.

Rezultaty – uprzątnięcie terenów m.in. wokół placówek oświatowych, wzdłuż dróg i rzeki Warty, poprawa estetyki tych terenów; wzrost świadomości ekologicznej uczestników akcji

⁵ – Rok 2017:

- Współorganizacja z podmiotem działającym na rzecz Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Zespołu Szkół Rolniczych w Grzybnie forum dla mieszkańców powiatu poświęconego m.in. energii odnawialnej i niskiej emisji oraz spółdzielczości rolniczej (bez kosztów z budżetu Powiatu);
- Współorganizacja z Gminą Śrem festynu „Jesień na Łęgach Mechlińskich”; wydatkowano z budżetu Powiatu kwotę: 4.305,00 zł;
- Współorganizacja z Hufcem Pracy w Śremie konkursu ekologicznego pn. Regionalny Turniej Ekologiczno – Recyklingowy; zakupiono nagrody dla uczestników za kwotę 989,82 zł;
- Przekazano do Zespołu Szkół Rolniczych w Grzybnie środki finansowe w kwocie 1.198,20 zł na zakup nagród dla uczestników konkursu o tematyce ekologicznej, zorganizowanego w ramach festynu „Dzień Korbola”;
- Przekazano do Zespołu Szkół Technicznych w Śremie środki finansowe w kwocie 5.348,99 zł na realizację projektu edukacyjnego pn. „Spotkania z ekologią”. Projekt skierowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych z terenu powiatu śremskiego.

Rok 2018:

- Współorganizacja z Gminą Śrem festynu „Jesień na Łęgach Mechlińskich”; wydatkowano z budżetu Powiatu kwotę: 5.500,00 zł;
- Współorganizacja z Hufcem Pracy w Śremie konkursu ekologicznego pn. Regionalny Turniej Ekologiczno – Recyklingowy; zakupiono nagrody dla uczestników za kwotę 694,74 zł;
- Przekazano do Zespołu Szkół Rolniczych w Grzybnie środki finansowe w kwocie 5.000,00 zł na organizację festynu „Dzień Korbola”, w tym na zakup nagród dla uczestników konkursu o tematyce ekologicznej, zorganizowanego w ramach festynu.

Rezultaty -przybliżenie mieszkańcom walorów przyrodniczych regionu i jego promocja; wzrost świadomości mieszkańców nt. postaw proekologicznych; integracja mieszkańców.

⁶ – Rok 2017:

- Współorganizacja z Zespołem Doradczym Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Śremie konferencji dot. m.in. roli roślin strączkowych w obiegu azotu w przyrodzie, a także ich roli w zmniejszaniu ilości stosowanych nawozów mineralnych poprzez wykorzystanie zdolności roślin strączkowych do wzbogacania gleby w związki azotu. Koszt poniesiony z budżetu Powiatu wyniósł 2.460,00 zł;
- Organizacja, we współpracy ze Stowarzyszeniem Sołtysów Powiatu Śremskiego dwóch spotkań szkoleniowo – integracyjnych dotyczących działań proekologicznych na obszarach wiejskich o następującej tematyce:
  1. Informacja na temat działalności Gminnej Spółki Wodnej, informacja na temat działalności Rejonowego Związku Spółek Wodnych w Śremie - zasady funkcjonowania i zadania Związku, konserwacja rowów melioracji wodnych szczegółowych w oparciu o pozyskiwane przez Związek dotacje celowe i składki członkowskie.
  2. Informacja na temat ubezpieczeń społecznych rolników, wpływ gospodarki nawozami na jakość gleb - informacja o działalności Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Poznaniu; racjonalna gospodarka nawozami - wpływ nawożenia gleb na opłacalność produkcji rolniczej oraz na środowisko naturalne; jakość gleb na gruntach użytkowanych rolniczo na terenie powiatu śremskiego.

Wydatkowano na szkolenia dla sołtysów kwotę 6.000,00 zł.

Rok 2018:

Organizacja, we współpracy ze Stowarzyszeniem Sołtysów Powiatu Śremskiego dwóch spotkań szkoleniowo – integracyjnych, dotyczących działań proekologicznych na obszarach wiejskich o następującej tematyce:

1. Informacja na temat działalności Rady Powiatowej Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Śremie - rola i zadania WIR, bieżące informacje dotyczące m.in.: szacowania szkód łowieckich; dostosowanie gospodarstw rolnych do wymogów programu działań na OSN-ach; zastosowanie autonomicznych lamp solarnych na terenach wiejskich.
2. Funkcjonowanie kół łowieckich; rola myśliwych w kształtowaniu ekosystemów polnych i leśnych.

Wydatkowano na szkolenia dla sołtysów kwotę 7.500,00 zł.

Rezultaty – wzrost świadomości ekologicznej nt. postaw proekologicznych, w tym prowadzenia gospodarstw rolnych zgodnie z zasadami ochrony środowiska; integracja mieszkańców.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki realizujące zadania

4 WNIOSKI I ZALECENIA DOTYCZĄCE AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Program ochrony środowiska jest narzędziem służącym do prowadzenia polityki ochrony środowiska na poziomie jednostek samorządowych. Dokument stanowi przeniesienie istotnych zagadnień określonych w polityce ochrony środowiska państwa na niższe poziomy administracji, z jednoczesnym uwzględnieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań. Podstawowym założeniem programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach jest dążenie do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz efektywnego zarządzania środowiskiem.

Niniejszy raport przedstawia analizę stanu środowiska na terenie gminy Śrem oraz stopień realizacji zadań zawartych Programie *ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 za okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2018 r.*

Podstawą opracowania Raportu weryfikującego wykonanie zadań z gminnego programu ochrony środowiska były ankiety sporządzone i rozesłane do podmiotów zobowiązanych do realizacji poszczególnych zadań. Ponadto, wykorzystano informacje uzyskane od instytucji posiadających bazy danych zagregowane do poziomu gminy, m.in. Głównego Urzędu Statystycznego czy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu.

W Programie przewidziano do realizacji szereg przedsięwzięć w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę oraz w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W okresie sprawozdawczym podjęto realizację lub zrealizowano 46 zadań, natomiast zaniechano realizacji lub nie zrealizowano ze względu na brak środków – 15 zadań.

Według dostępnych danych w okresie sprawozdawczym obserwowano rosnącą liczbę ludności korzystającej z systemu sieci wodno-ściekowej, przy jednoczesnej stale zwiększającej się długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W analizowanym okresie nastąpił przyrost sieci wodociągowej o 6,1 km, a sieci kanalizacyjnej o 6,6 km. Rozbudowa obu sieci jest wynikiem zrealizowanych zadań inwestycyjnych w tym zakresie.

Ponadto, w analizowanym okresie przeprowadzono łącznie 28 kontroli właścicieli nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe.

Mając na uwadze zagrożenie dla wód gruntowych powodowane nieszczelnymi zbiornikami bezodpływowymi, gmina Śrem udzieliła trzech dotacji celowych na dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

W zakresie bieżącego utrzymywania właściwego stanu urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, w latach 2017-2018 poddano konserwacji łącznie około 50 km rowów melioracyjnych.

W zakresie ochrony powietrza na terenie gminy można mówić o realizacji wielu zadań inwestycyjnych, zmierzających do stopniowej poprawy jakości powietrza oraz ograniczania niskiej emisji m.in. poprzez kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej, modernizację systemów ogrzewania, prowadzone na szeroką skalę przebudowy i remonty dróg czy propagowanie transportu rowerowego jako alternatywy dla transportu samochodowego.

W latach 2017-2018 przeprowadzono termomodernizację budynku stacji uzdatniania wody w Dąbrowie, budynku byłego Zespołu Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Nochowie, budynku Szkoły Podstawowej Nr 6 w Śremie (gmina Śrem), a także przeprowadzono naprawę dachu budynku i wymianę pieca c.o. w budynku sali gimnastycznej Zespołu Szkół Ekonomicznych w Śremie (Powiat Śremski).

W omawianym okresie dzięki wsparciu finansowemu z budżetu gminy Śrem w formie dotacji celowych, dokonano modernizacji łącznie 129 źródeł ogrzewania, udzielono również dotacji na realizację inwestycji związanych z montażem źródła wykorzystującego energię odnawialną, np. kolektora słonecznego lub pompy ciepła (siedem dotacji) lub mikroinstalacji do produkcji energii elektrycznej (pięć dotacji).

Ponadto, wybudowano i przebudowano łącznie 4,27 km dróg gminnych, wybudowano ciąg pieszo-rowerowy przy ul. Jeziornej w Śremie (369 m), rozpoczęto realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie dwóch węzłów przesiadkowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie oraz zamontowano energooszczędne oświetlenie dróg gminnych (łącznie 186 lamp).

W celu ograniczenia emisji ze środków transportu, w latach 2017-2018 na terenie gminy funkcjonowała wprowadzona w 2016 r. bezpłatna komunikacja miejska. Ponadto, w wyniku współpracy gminy Śrem i Ośrodka Pomocy Społecznej w Śremie, funkcjonowała wprowadzona w latach poprzednich w ramach kampanii ROWEROWY ŚREM – bezpłatna Miejska Wypożyczalnia Rowerów, od roku 2018 mieszcząca się przy ul. Powstańców Wielkopolskich 4 (przy Dworcu Autobusowym PKS). W celu zachęcenia do korzystania z roweru jako środka transportu, zamontowano pięć samoobsługowych stacji naprawy rowerów, mieszczących się w różnych częściach miasta.

Gmina zapewnia odpowiednie warunki do rozwoju transportu pieszego i rowerowego realizując szereg innych działań, np. we współpracy z firmą ENEA Oświetlenie Sp. z o. o. - program poprawy bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych poprzez ich doświetlenie (łącznie 18 miejsc), montaż ławek i koszów na śmieci.

Wiele realizowanych przez gminę zadań z pewnością przyczyni się do zmniejszenia spalania niskiej jakości paliw w indywidualnych paleniskach oraz do poprawy lokalnego klimatu.

W przyszłych latach należy kontynuować obraną drogę w tym obszarze interwencji i w dalszym ciągu szczególną wagę przykładając do zadań mających na celu osiągnięcie dobrego stanu powietrza, w szczególności zmniejszenie stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w powietrzu.

Realizację zadań mających na celu ochronę przyrody można uznać za sukces: w okresie sprawozdawczym wykonano wiele działań, przyczyniających się do poprawy stanu zieleni miejskiej. W szczególności warto wymienić nasadzenia drzew i krzewów na terenach zieleni urządzonej gminy, które przyczyniają się nie tylko do poprawy powietrza i mikroklimatu, ale również pełnią funkcje estetyczne. Oprócz zadań wymienionych w niniejszym opracowaniu prowadzone były zabiegi pielęgnacyjne drzew stanowiących pomniki przyrody, w ramach ochrony czynnej ww. form ochrony przyrody, a także realizowano plany zadań ochronnych obszarów Natura 2000 oraz plany urządzenia lasów.

Zadania zrealizowane w ramach ograniczenia uciążliwości hałasu i systemu komunikacyjnego, poza instrumentami prawnymi związanymi z realizacją przepisów dotyczących opracowywania dokumentów planistycznych (wprowadzanie zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem – rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji), obejmowały głównie budowę i modernizację dróg z terenu gminy Śrem. Ze względu na rozbudowaną sieć drogową na terenie gminy oraz dość duże natężenie ruchu, zaleca się objęcie wybranych odcinków dróg wojewódzkich i/lub powiatowych monitoringiem w zakresie emisji hałasu i natężenia ruchu.

W ww. Programie wskazano dwa zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem niejonizującym na terenie gminy Śrem. Jedno z nich polegało na uwzględnieniu w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących lokalizacji źródeł promieniowania. Drugie zadanie polegało na monitoringu emisji pól elektromagnetycznych przez Wojewódzką

Inspekcję Ochrony Środowiska w Poznaniu. Oba zadania zostały zrealizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Na terenie gminy Śrem w obszarze ochrony gleb i zasobów mineralnych prowadzono – zgodnie z założeniami Programu, monitoring obserwacyjny terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Udzielono również koncesji na wydobycie kopalin ze złóż: Dąbrowa Śremska (Starosta Śremski), Mechlin I i Luciny MP I (Marszałek Województwa Wielkopolskiego).

Podjęte w latach 2017-2018 zadania w obszarze gospodarki odpadami obejmowały m.in. prowadzenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Śrem oraz sprawozdawczości z realizacji przedmiotowego zadania. Jednym z głównych zadań gmin i miast w Polsce jest uzyskanie zakładanych w Krajowym Programie Gospodarki Odpadami poziomów odzysku dla poszczególnych rodzajów odpadów. W omawianym okresie gmina Śrem uzyskała wymagane poziomy recyklingu.

Ponadto, gmina Śrem zajmuje się likwidacją „dzikich wysypisk śmieci”. W omawianym okresie zlikwidowano łącznie 22 miejsca nielegalnego składowania odpadów.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, dwukrotnie w ciągu roku prowadzony jest monitoring w rejonie zrehabilitowanego składowiska odpadów w Górze (gmina Śrem), zrehabilitowanego mogilnika w Mateuszewie oraz składowiska odpadów w Mateuszewie (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Śremie). Ponadto, w 2017 roku przeprowadzono modernizację systemu monitoringu wód podziemnych w rejonie zrehabilitowanego składowiska odpadów w Górze, w wyniku której zlikwidowano uszkodzone piezometry P-1 i P-2 oraz wykonano nowy piezometr P-1 bis w pobliżu zlikwidowanego piezometru P-1.

W okresie sprawozdawczym we współpracy z Powiatem Śremskim kontynuowano realizację zadania pn. „Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie powiatu śremskiego”. W 2017 roku zlikwidowano 110,653 Mg wyrobów zawierających azbest, a w 2018 roku – 96,344 Mg ww. wyrobów z terenu gminy Śrem. Ponadto, w 2017 roku przy udziale środków pochodzących z Ministerstwa Rozwoju wykonano inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem.

W latach kolejnych należy dążyć do zmniejszenia ilości powstających odpadów poprzez stałą edukację ekologiczną mieszkańców gminy, a także dążyć do jak najbardziej wydajnego usuwania azbestu oraz stałego wzrostu selektywnie zbieranych odpadów komunalnych.

W grupie zadań związanych z przeciwdziałaniem poważnym awariom znalazła się inwestycja polegająca na zakupie sorbentu dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie. Zadanie zostało zrealizowane przez Powiatowy Zarząd Dróg w Śremie. Ze względu na brak środków finansowych, nie zrealizowano przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie systemu ostrzegania i alarmowania ludności na terenie gminy Śrem.

Jednym z założeń Programu jest dążenie do podniesienia świadomości mieszkańców na temat korzyści płynących z wdrożenia działań proekologicznych. W ramach edukacji ekologicznej gmina Śrem prowadzi szereg cyklicznych akcji i konkursów zapraszając do udziału placówki oświatowe. Zakres tematyczny projektów edukacyjnych jest zróżnicowany. Zrealizowano szereg działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów. W latach 2017-2018 corocznie przeprowadzano Gminny Konkurs Ekologiczny „PUSZKObranie”, akcję Sprzątanie Świata w ramach Światowego Dnia Ziemi, konkurs „Najpiękniejszy List w Gminie” w ramach ogólnopolskiej akcji Listy dla Ziemi. Ponadto, rozpowszechniano wśród mieszkańców gminy ulotki dotyczące zasad segregacji odpadów oraz ulotki dotyczące aplikacji Eco-Harmonogram, dotyczącej harmonogramu wywozu odpadów na terenie gminy.

W zakresie ochrony powietrza realizowano kampanię edukacyjną „Dbaj o siebie, nie pal śmieci!”, skierowaną do mieszkańców gminy Śrem w celu podnoszenia świadomości ekologicznej na temat szkodliwości wykorzystywania do celów grzewczych odpadów jako paliwa w piecach i kotłowniach domowych. W ramach kampanii funkcjonariusze Straży Miejskiej w Śremie przeprowadzają kontrole nieruchomości pod kątem ewentualnego wykorzystywania odpadów jako opału oraz – od 1 maja 2018 r. – pod kątem przestrzegania zapisów „uchwały antysmogowej” przyjętej przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego. Przedmiotowa kampania uhonorowana została przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu nagrodą w ramach XVIII edycji Konkursu „Działania proekologiczne i prokulturowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego”. W 2018 roku rozpoczęto kampanię „Śrem antySMOGOWO” skierowaną do mieszkańców gminy Śrem, uhonorowaną przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego nagrodą w XIX edycji ww. Konkursu.

Ponadto, gmina Śrem corocznie zachęca mieszkańców do włączenia się do akcji „60+ Godzina dla Ziemi”, dając przykład aktywnego uczestnictwa poprzez wyłączenie w dniu akcji na godzinę oświetlenia wieży wodociągowej. Akcja ma na celu uświadomienie mieszkańcom konieczności podjęcia działań przeciwdziałających zmianom klimatu i pogłębiającej się degradacji środowiska naturalnego.

W celu promocji walorów przyrodniczych gminy oraz aktywnego rodzinnego spędzania czasu na łonie natury, corocznie na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Łęgi Mechlińskie” organizowany jest festyn „Jesień na Łęgach Mechlińskich”.

Ponadto, w latach 2017-2018 gmina Śrem brała udział w Programie zainicjowanym przez ZT Kruszwica S.A. „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”, którego celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem giniecia pszczół i konieczność ochrony owadów zapylających, a także aktywizacja gmin z całej Polski do podjęcia działań na rzecz pszczołowatych.

Podjęte w okresie sprawozdawczym działania finansowane były głównie z budżetu jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań oraz przy udziale środków zewnętrznych (np. WFOŚiGW w Poznaniu, Ministerstwo Rozwoju).

Należy pamiętać, że spora część zadań realizowanych na terenie gminy Śrem wynika wprost z obowiązujących przepisów, w związku z czym z założenia mają być one realizowane w systemie ciągłym przez cały okres, a nie tylko w okresie sprawozdawczym. Tylko część zadań o charakterze inwestycyjnym miała wyznaczone konkretne terminy realizacyjne.

Ponadto, podstawą monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach i miernikach odzwierciedlających stan środowiska naturalnego i presję na środowisko oraz stan infrastruktury technicznej. Są to wskaźniki i mierniki związane z poszczególnymi celami.

Poniżej w tabeli zamieszczono wykaz wskaźników i mierników realizacji zadań zawartych w Programie. Poza głównymi wskaźnikami, przy ocenie skuteczności realizacji Programu brano pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa. Wskaźniki te ze względu na ich opisowy charakter oraz trudności w definiowaniu ich wartości należy traktować jako fakultatywne. Analizę trendów zmian zobrazowano poprzez strzałki.

Ochrona klimatu i jakości powietrza została przeanalizowana wspólnie z obszarem inwestycji, jakim jest przeciwdziałanie zagrożeniu hałasem oraz natężeniom pola elektromagnetycznego. Wynika to ze zbieżności zadań, jakie są podejmowane w tych dziedzinach. Porównano m.in. poziom zanieczyszczenia powietrza wg oceny rocznej dla ochrony zdrowia. Trend zmian, w porównaniu z rokiem bazowym, którego opis przedstawiono w Programie ochrony środowiska, określa się jako

negatywny z uwagi na wystąpienie przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Zanieczyszczenie powietrza dla kryteriów ochrony roślin nie zostało odnotowane w analizowanych latach, wobec tego trend można określić jako stały pozytywny. Należy zwrócić również uwagę na pozytywny trend dotyczący zwiększania się liczby przyłączy do sieci gazowej.

Zagrożenie hałasem jest niezmiernie trudno zanalizować z uwagi na różnorodne źródła hałasu różniące się natężeniem i obszarem oddziaływania. Miernikiem użytym w analizie został wzrost długości ścieżek rowerowych (trend negatywny), z uwagi na wagę komunikacji rowerowej przy zmniejszeniu natężenia ruchu komunikacyjnego.

W latach 2014 i 2017 nie odnotowano przekroczeń w zakresie natężenia pól elektromagnetycznych, a nawet odnotowano spadek składowej elektrycznej pola – trend rosnący pozytywny.

Obszar interwencji dotyczący gospodarowania wodami został przedstawiony za pomocą miernika, jakim jest średnie zużycie wody na 1 mieszkańca w ciągu roku. Trend sklasyfikowano jako zmienny. Gospodarka wodno-ściegowa pod względem wskaźnika, jakim jest odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, pokazuje trend pozytywny. Rośnie również długość obu sieci, co wskazuje na pozytywny rozwój tej dziedziny inwestycji.

Pod względem ochrony gleb wzięto pod uwagę przekroczenia standardów jakości ziemi i gleby. Niestety, na terenie gminy nie prowadzono badań z tego zakresu zarówno w roku bazowych, jak i w kolejnych latach.

W obszarze interwencji jakim jest gospodarka odpadami, odnotowano zmienny trend obrazujący ilość zebranych odpadów komunalnych, co pod względem środowiskowym jest negatywne, ponieważ mieszkańcy powinni minimalizować wytwarzanie odpadów, jednakże biorąc pod uwagę względy społeczne, wskazuje to na poprawę stanu materialnego społeczeństwa gminy. Udział mieszkańców zbierających odpady selektywnie wzrasta (trend pozytywny), jednak stosunek zebranych selektywnie odpadów do odpadów komunalnych zmniejszył się (trend negatywny). To wskazuje na niedostateczne zaangażowanie mieszkańców w segregację odpadów.

Analizując zasoby przyrodnicze gminy należy zwrócić uwagę na brak zmniejszania się powierzchni terenów chronionych (trend pozytywny stały), jak również na poziom lesistości na terenie gminy (trend zmienny). Mniejszy udział lasów w 2017 r. niż w roku bazowym i 2018 jest zjawiskiem negatywnym z uwagi na planowany wzrost lesistości Polski do 30% w 2020 r. i 33% w 2050 r., ujętym w *Krajowym programie zwiększenia lesistości* (1995).

W rozpatrywanych latach nie miały miejsca poważne awarie w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, a liczba podmiotów stanowiących w razie awarii wielkopowierzchniowe zagrożenie dla środowiska była równa 1 (zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej) – trend stały. Jednakże, w latach 2017-2018 wielokrotnie miały miejsce pożary odpadów nielegalnie zgromadzonych w miejscowości Pyszcząca w wyniku działalności prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „SANBUD” Sp. z o. o. i nadal istnieje zagrożenie wystąpienia kolejnych pożarów odpadów oraz zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego przez ww. odpady. Jednostką czuwającą nad sprawnym przeprowadzeniem akcji ratowniczo-gaśniczej jest Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego w Śremie.

Tabela 34. Wskaźniki i mierniki stanu środowiska i presji na środowisko dla gminy Śrem w latach 2017-2018

Miernik/wskaźnik	Źródło danych	Wartość dla roku bazowego	POŚ 2016-2019		Trend zmian
			2017	2018	
Zasoby przyrodnicze					
Liczba pomników przyrody	Urząd Miejski w Śremie	52 (2015)	50	51	→
Liczba rezerwatów przyrody	Urząd Miejski w Śremie	1 (2015)	1	1	→
Liczba użytków ekologicznych	Urząd Miejski w Śremie	14	14	14	→
Powierzchnia terenów chronionych	GUS, Urząd Miejski w Śremie	5 427,38 ha (2016)	5 427,38 ha	5 427,38 ha	→
Lesistość	GUS, Urząd Miejski w Śremie	16,1% (2016)	15,8%	16,6%	→
Gospodarowanie wodami oraz gospodarka wodno-ściekowa					
Długość sieci wodociągowej	GUS, Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	248,9 km (2014)	261,5 km	267,6 km	↑
Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	GUS, Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	97,2% (2014)	99,3%	99,9%	↑
Długość sieci kanalizacyjnej	GUS, Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	203,9 km (2014)	229,2 km	235,8 km	↑
Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej	GUS, Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	90,4% (2014)	91,6%	98,2%	↑
Średnie zużycie wody	GUS, Śremskie Wodociągi Sp. z o. o.	38,7 m ³ /mieszkańca (2014)	31,6 m ³ /mieszkańca	37,85 m ³ /mieszkańca	→
Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	Urząd Miejski w Śremie	1	1	1	→
Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne					
Przekroczenia poziomu zanieczyszczenia powietrza wg oceny rocznej -	WIOŚ Poznań	pyłu PM10 - C B(a)P - C	pyłu PM10 - C pyłu PM2,5 - C	pyłu PM10 - C pyłu PM2,5 - C	↓

Miernik/wskaźnik	Źródło danych	Wartość dla roku bazowego	POŚ 2016-2019		Trend zmian
			2017	2018	
z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia		(2015)	B(a)P - C	B(a)P - C	
Przekroczenia poziomu zanieczyszczenia powietrza wg oceny rocznej - z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin	WIOŚ Poznań	brak przekroczeń (2015)	brak przekroczeń	b.d.	↑
Czynne przyłącza sieci gazowej do budynków ogółem	GUS	3 226 szt.	3 584 szt.	3 584 szt.	↑
Długość sieci gazowej	GUS	175 953 m (2014)	182 800 m	180 586 m	→
Poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego	WIOŚ Poznań	0,50 V/m (2014)	0,35 V/m	b.d.	↑
Długość ścieżek rowerowych	GUS	23,5 km (2015)	22,8 km	b.d.	↓
Zasoby geologiczne oraz gleby					
Przekroczenia standardów jakości ziemi i gleby	WIOŚ, Poznań	nie badano (2014)	nie badano	nie badano	→
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
Ilość zebranych odpadów komunalnych	Urząd Miejski w Śremie	9 311,9 Mg	18 390,1 Mg	17 671,4 Mg	→
Ilość zebranych odpadów segregowanych	Urząd Miejski w Śremie	1 092,5 Mg	1 797,2 Mg	1 858,4 Mg	↑
Stosunek ilości zebranych odpadów segregowanych do odpadów komunalnych	Urząd Miejski w Śremie	0,12	0,10	0,11	→
Udział zameldowanych mieszkańców zbierających odpady selektywnie	Analiza stanu gosp. odpadami	88,08% (2016)	91,98%	91,64%	→
Zagrożenia poważnymi awariami					

Miernik/wskaźnik	Źródło danych	Wartość dla roku bazowego	POŚ 2016-2019		Trend zmian
			2017	2018	
Liczba podmiotów stanowiących w razie awarii wielkopowierzchniowe zagrożenie dla środowiska	WIOŚ Poznań	zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – 1 (2015)	zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - 1	zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - 1	→
Liczba poważnych awarii	WIOŚ Poznań	0 (2015)	0	0	↑

Objaśnienia:

GUS - Główny Urząd Statystyczny

WIOŚ Poznań - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

↑	wzrost / polepszenie stanu	↓	spadek / pogorszenie stanu	→	bez widocznych zmian
---	----------------------------------	---	----------------------------------	---	----------------------------

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Programu ochrony środowiska dla gminy Śrem na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, danych pochodzących od Urzędu Miejskiego w Śremie, spółki Śremskie Wodociągi Sp. z o. o., GUS i WIOŚ w Poznaniu

Po przeanalizowaniu danych pozyskanych od różnych jednostek oraz danych statystycznych i monitoringowych, stwierdzono, że gmina Śrem oraz podmioty realizujące swe zadania na omawianym terenie, prowadzi szereg działań inwestycyjnych, koordynacyjnych oraz informacyjno-edukacyjnych skutkujących realnymi efektami ekologicznymi i sukcesywną poprawą stanu lokalnego środowiska przyrodniczego oraz zdrowia i życia mieszkańców gminy.

Zaleca się, aby cele i zadania przyjęte w następnej aktualizacji Programu były mierzalne, realne do osiągnięcia i były łatwe do oceny. Z kolei przyjęte w Programie wskaźniki i mierniki powinny odzwierciedlać zmiany zachodzące w środowisku w sposób miarodajny oraz być powszechnie dostępne w publikacjach urzędów statystycznych i organów zobowiązanych do udostępnienia informacji o środowisku. Zaleca się przeprowadzenie ponownej weryfikacji listy wskaźników i mierników realizacji poszczególnych celów i zadań.

Wśród zadań Programu ochrony środowiska, które wymagają większego zaangażowania samorządu terytorialnego i innych jednostek lub kontynuacji w kolejnych latach należy wymienić w szczególności:

- termomodernizację budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej oraz sukcesywną wymianę kotłów węglowych na urządzenia wykorzystujące niskoemisyjne nośniki energii (gaz, olej, energię elektryczną, biomasę), a także wsparcie działań mających na celu pozyskanie energii ze źródeł odnawialnych typu: pompy ciepła, kolektory słoneczne itp.,
- poprawę stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez stały rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz prowadzenie jakościowej i ilościowej inwentaryzacji zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, szczególnie na obszarach, na których rozwój sieci kanalizacyjnej jest niemożliwy,

- kontynuacja edukacji ekologicznej, uwzględniającej sektory problemowe (tj. problem niskiej emisji czy gospodarka odpadami) opartej m.in. na systemie stosownych szkoleń, konkursów, warsztatów i imprez proekologicznych w gminie,
- zwiększanie powierzchni terenów zieleni publicznej na terenie gminy oraz zwiększanie jej lesistości, np. poprzez wykorzystanie nieużytków na terenach gminnych, a także ich właściwe utrzymanie oraz inwentaryzacja terenów zieleni miejskiej i lasów,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego.

SPIS TABEL

Tabela 1. Charakterystyka dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy Śrem	5
Tabela 2. Złoża kopalin na terenie gminy Śrem w 2018 r.....	7
Tabela 3. Koncesje obowiązujące w gminie Śrem (stan na 01.06.2019 r.).....	8
Tabela 4. Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) na terenie gminy Śrem.....	10
Tabela 5. Tereny zieleni w gminie Śrem w 2018 r.	11
Tabela 6. Użytki ekologiczne na terenie gminy Śrem	15
Tabela 7. Pomniki przyrody w gminie Śrem - zestawienie zbiorcze.....	18
Tabela 8. Powierzchnia lasów na terenie gminy Śrem według formy własności w 2017 r.	21
Tabela 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Śrem	23
Tabela 10. Charakterystyka sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w latach 2017-2018.....	23
Tabela 11. Ujęcia wody na terenie gminy Śrem	24
Tabela 12. Wykaz komunalnych oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie gminy Śrem.....	24
Tabela 13. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w latach 2017-2018 w gminie Śrem.....	25
Tabela 14. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018	25
Tabela 15. Ocena stanu JCWP badanych w 2017 r.....	32
Tabela 16. Charakterystyka jednolitej części wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy Śrem	33
Tabela 17. Ocena jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym na terenie gminy Śrem.....	34
Tabela 18. Monitoring JCWPd nr 60 oraz JCWPd nr 61 na terenie gminy Śrem w 2017 r.....	35
Tabela 19. Wyniki klasyfikacji strefy wielkopolskiej pod kątem ochrony zdrowia w latach 2017-2018	36
Tabela 20. Wyniki klasyfikacji strefy wielkopolskiej pod kątem ochrony roślin w latach 2017-2018 ..	37
Tabela 21. Przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza realizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.....	37
Tabela 22. Przedsięwzięcia związane z utrzymaniem i kształtowaniem lasów, terenów zielonych oraz pośrednio z ochroną przyrody realizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.....	42
Tabela 23. Średni dobowy ruch na drogach wojewódzkich w punktach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Śrem.....	43
Tabela 24. Przedsięwzięcia związane z ochroną przed hałasem z terenu Śrem w latach 2017-2018 ...	44
Tabela 25. Pomiary natężenia pól elektromagnetycznych na terenie gminy Śrem w 2008 r., 2011 r., 2014 r. i 2017 r.	46
Tabela 26. Zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem niejonizującym zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.....	46
Tabela 27. Zadania z zakresu ochrony gleb i zasobów mineralnych zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018	47
Tabela 28. Zestawienie ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Śrem w roku 2017 i 2018.....	48
Tabela 29. Masa wyrobów zawierających azbest wg posiadaczy na terenie gminy Śrem	51
Tabela 30. Przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.....	52
Tabela 31. Wyniki kontroli WIOŚ w Poznaniu zakładów korzystających ze środowiska na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.....	53
Tabela 32. Przedsięwzięcia związane z ochroną przed poważnymi awariami zrealizowane w latach 2017-2018.....	54

Tabela 33. Przedsięwzięcia związane z edukacją ekologiczną zrealizowane na terenie gminy Śrem w latach 2017-2018.....	55
Tabela 34. Wskaźniki i mierniki stanu środowiska i presji na środowisko dla gminy Śrem w latach 2017-2018.....	62

SPIS MAP

Mapa 1. Lokalizacja gminy Śrem na tle mezoregionów	3
Mapa 2. Formy ochrony przyrody z wyjątkiem obszarów Natura 2000 i pomników przyrody na terenie gminy Śrem	12
Mapa 3. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Śrem	16
Mapa 4. Lokalizacja gminy Śrem względem JCWP	31
Mapa 5. Gmina Śrem na tle JCWPd oraz GZWP	33
Mapa 6. Rozmieszczenie stacji telefonii komórkowych na terenie gminy Śrem	45

SPIS RYCIN

Rycina 1. Liczba mieszkańców gminy Śrem na przestrzeni lat 2011-2019	4
Rycina 2. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Śrem	5